

PROGRAMIRODA

H-1112 BUDAPEST, Budaörsi út 45.
Telefon: (36 1) 309-2627
www.gyerekesely.hu

SZÉCHENYI TERV

TÁMOP-5.2.1/07/1-2008-0001

CSENGERI KISTÉRSÉG SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE ÉSZAK-AFÖLDI RÉGIÓ

Kistérségi helyzetelemzés

Tartalomjegyzék

Összefoglalás	4
1. A kistérség elhelyezkedése és települései, néhány társadalmi-gazdasági mutatója	6
2. A kistérség népességének néhány jellemzője	11
3. Lakás, lakhatás	13
4. Foglalkoztatás, munkanélküliség	14
5. A gyerekes családok helyzete	16
6. Segélyezési helyzetkép	18
7. Szolgáltatások a kistérség településein	19
Humán szolgáltatások elérhetősége és jellemzői	20
Közoktatási intézmények és szolgáltatások	22
7.1. Óvoda/iskola nélküli települések helyzete	27
8. Szegregátumok	27
9. A megnevezett fejlesztési szükségletek és igények	29
10. Civil szervezetek	30
11. Jelenlegi forrástérkép	322
Mellékletek	355

Összefoglalás

A 14 300 fős Csengeri kistérség, amely az ország 174 kistérsége közül az 5. leghátrányosabb helyzetű, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, az Észak-Alföldi régióban található. Egyetlen városa az alig 5200 fős Csenger, tíz községének lélekszáma 316 fő (Szamostatárfalva) és 2771 fő (Porcsalma) között változik. A kistérség népességének helyi becslések szerint 19 százaléka cigány. A 18 éven aluliak teljes népességen belüli aránya 22,4 százalék; ez 3200 gyereket jelent. A 0-24 évesek közül 2280 fő kap rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt. Ez azt jelzi, hogy a gyerekes családok jelentős része alacsony jövedelmű.

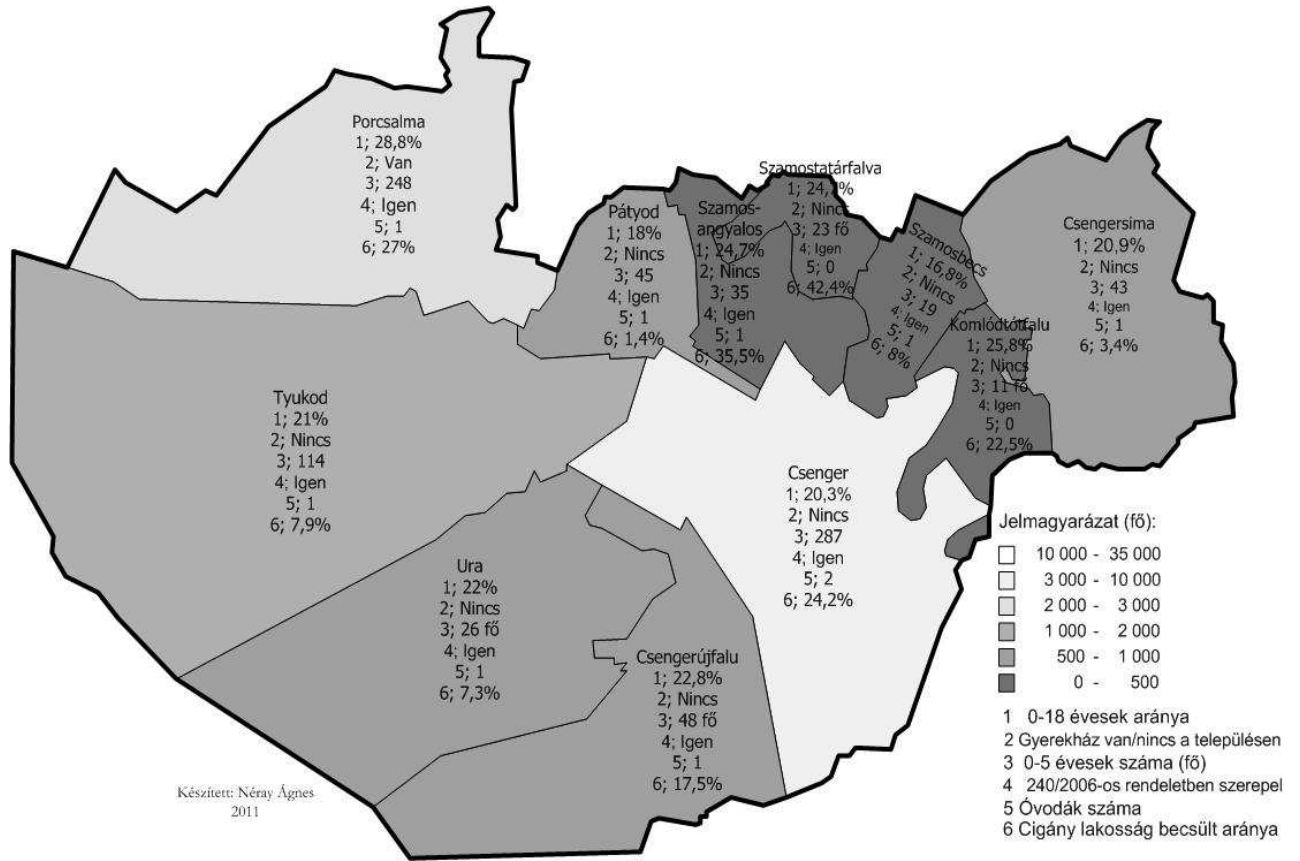
Csenger hátrányos helyzetét mélyíti periférikus elhelyezkedése a magyar-román határnál. A régió két nagyvárosának (Debrecen, Nyíregyháza) fejlesztő hatása ide már nem ér, munkaerőpiacuk messze van. Csenger korábbi gazdasági kapcsolatai pedig már régen az országhatáron kívülre kerültek. A csengerinél csak a szomszédos Fehérgyarmati kistérség fekszik távolabb Budapesttől. Ezen körülmények között nem meglepő, hogy a Csengeri kistérség munkanélküliségi rátája 2009-ben az országos átlag több mint kétszerese, 24,2 százalék volt. A 2009-es foglalkoztatási ráta pedig mindössze 42,8 százalék volt.

A kistérség 11 települése közel azonos helyzetű: a munkaerőpiac szinte teljes hiánya, a periféria-helyzet az egész térség lehetőségeit behatárolja. A gyerekek és a roma népesség települési arányaiban azonban vannak eltérések. Porcsalmán a lakosság 29, további három községben 25 százaléka 18 éven aluli gyerek, másik két falu viszont egyértelműen előregedő. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek aránya Tyukodon kiugróan magas (90% feletti), és másik hat faluban is 4 gyerekből csaknem 3-at érint. A cigány népesség becsült aránya Szamostatárfalván a legmagasabb (42 százalék), de további négy településen is 20 százalék feletti. Ezzel szemben Csengersimán és Pátyodon alig élnek romák. A lakáskörülmények terén nincsenek jelentős lemaradások, bár a víz és komfort nélküli lakások aránya egyes településeken magas. Szegregált lakókörnyezetben él a kistérség népességének ötöde, amely arány hat település között oszlik meg. Közülük négyben a helyiek 28-31 százaléka szegregátumban él.

A Csengeri kistérségben – hasonlóan más hátrányos helyzetű kistérségekhez – komoly gond a gyerekek napközbeni ellátását, valamint a korai képességgondozást biztosító szolgáltatások szűkössége és hiánya. Az óvodával való ellátottság viszonylag jó, ugyanakkor négy település óvodái kifejezetten zsúfoltak. A 0-2 éves korosztály számára viszont alig vannak férőhelyek. Bölcsőde egyedül Csengerben működik, ahol a 12 férőhely szinte kizárólag a kistérségi központban élő gyerekeké. Biztos Kezdet gyerekház csak Porcsalmán van, miközben a gyerekszámok alapján erre Csengerben, Szamosangyaloson és Tyukodon nagy szükség lenne. Nyári napközi egyedül Csengerben működik. Nyári étkeztetést viszont minden önkormányzat biztosít, amely kiemelkedően fontos egy olyan térségben, ahol igen magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek száma. A kistérség egészében probléma az óvodák, iskolák pedagógiai munkát segítő szakemberekkel való nagyon alacsony ellátottsága, a pedagógiai szakszolgálat hiányos szolgáltatásai (nincs korai fejlesztés és gyógytestnevelés), valamint a családgondozók leterheltsége.

A Csengeri kistérségben a cigány népesség koncentrációját jelzi a 19 százalékos kistérségi arány. Az iskolák megállíthatatlannak tűnő gettósodási folyamatára utal, hogy – egyetlen iskola kivételével – a cigány tanulók becsült aránya minden intézményben 30 százalék vagy a feletti. Komoly gond, hogy a kistérségben mintegy 2800 ember (köztük sok gyerek) szegregált lakókörnyezetben él, amely rossz lakáskörülményekre, elszigeteltségre, a szolgáltatások hiányára enged következtetni. A helyi szakemberek számos egészségügyi, gyerekjóléti, szociális, közoktatási fejlesztési szükségletet fogalmaznak meg.

1. ábra: A Csengeri kistérség¹

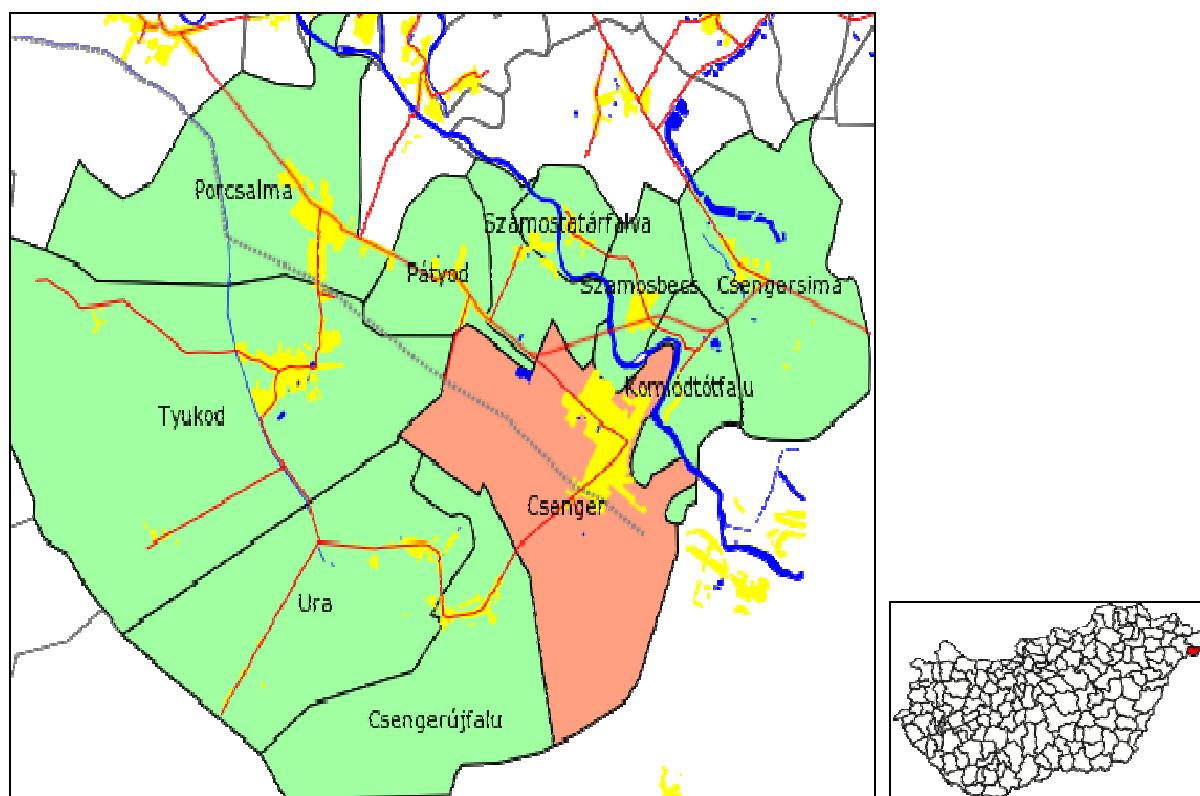

¹ A térképen a 0-5 éves gyerekek száma 2009. évi adat.

A kistérségi tükröt statisztikai adatok, valamint a helyben gyűjtött információk alapján állítottuk össze. A helyzetfelmérést segítették a települések jegyzői, a védőnői hálózat, a szociális- és gyermekjóléti, a közoktatási, valamint a munkaügyi intézmények munkatársai a településükre, intézményükre vonatkozó adatlapok kitöltésével. Az érintett szülők, valamint a helyi szakemberek véleményének megismerése csoportos interjúk keretében történt. A Csengeri kistérségben összesen 38 adatlap és 3 csoportos interjú készült. Az így kapott információkat ott pontosítottuk, vagy vetettük össze egyéb adatforrásokkal (elsősorban KSH adatokkal), ahol az eredmények bizonytalanok voltak.

1. A kistérség elhelyezkedése és települései, néhány társadalmi-gazdasági mutatója²

2. ábra: A kistérség települései

² VÁTI- REMEK, https://teir.vati.hu/rqdist/main?rq_app=um&rq_proc=eredfr2&xterkod=3514&xmutkod=&xtabkell=I&xtertip=K, valamint MTA KTI Erőforrástérkép, illetve KSH és saját kistérségi adatgyűjtés.

Jelmagyarázat:

■	főváros
■	megyei jogú város
■	város
■	község
■	belterület
■	vízfelület
—	összekötő út
—	II. sz. főút
—	I. sz. főút
—	gyorsforgalmi út
—	vasút

Terület (km ²)	247
Lakónépesség (fő, 2010. jan. 1.)	14 317
Kedvezményezett térség	Igen

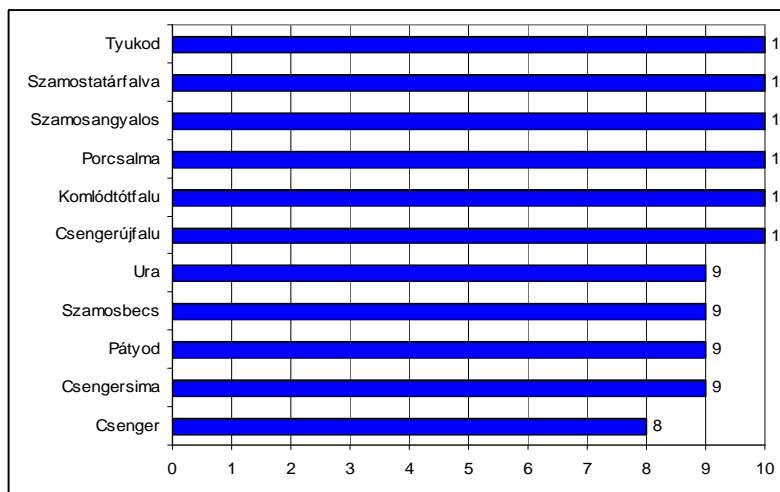
A román-magyar országhatár mentén fekvő 14 ezer fős Csengeri kistérség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legkisebb területű és népességű kistérsége. Két folyó, a Szamos és a Tisza is érinti. Északról a Fehérgyarmati, észak-keletről, keletről a Mátészalkai kistérség határolja, amelyek szintén leghátrányosabb helyzetű kistérségek (előbbi a 9., utóbbi a 26. legelmaradottabb térsége az országnak). A 11 településből álló kistérség egyetlen városa Csenger (5174 fő). További 10 települése közül Porcsalma a legnépesebb (2771 fő), Komlódótfalu a legkisebb lélekszámú (120 fő). Lakossága a megyei átlagnál több mint ötször nagyobb arányban fogy az utóbbi 10 évben, miközben a megyei népességfogyás lassabb, mint az Észak-Alföldi régió átlaga (4. ábra). A cigány népesség aránya becslések szerint 20 százalék körüli. A Csengeri kistérség minden szempontból leszakadó: komplex mutatója alapján az ötödik leghátrányosabb helyzetű kistérség az országban. A 240/2006. (XI. 30.) kormányrendelet mind a 11 települést társadalmi-gazdasági szempontból elmaradottnak, az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtottnak sorolta be (1. tábla). A szegénységi kockázat³ hat településen a legmagasabb kategóriába (10) tartozik, és Csenger (8) kivételével a többinek is alig jobb a helyzete (9). (3. ábra)

1. tábla: A kistérség településeinek száma jogállás és társadalmi-gazdasági helyzet szerint

Települések száma		11
Jogállás szerint	Város	1
	Község	10
Kedvezményezett települések száma		11
Típus szerint	Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott	11
	Országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott	11

³ Az MTA Regionális Kutató Központja által számított érték. A szegénység mértékét jelző típusképző mutatók: Fiatalodási index (a 15 évesnél fiatalabbak a 60 évnél idősebbek arányában), 2005; Középfokú végzettségűek aránya a 18 évesnél idősebb népesség körében, 2001; Egy állandó lakosra jutó adózott jövedelem és nyugdíj összege havonta, 2005; Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, 2001; Regisztrált munkanélküliek a 18-59 évesek arányában, 2005; Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők aránya a 0-17 évesekből, 2006; Nem korbetöltött nyugdíjasok aránya, 2005; Egy állandó lakosra jutó adózott jövedelem, 2005.

3. ábra: A települések szegénységi kockázati kódjai

Forrás: MTA RKK

A 18 évesnél idősebb népesség ötöde (20,3 százalék) rendelkezik legalább érettséggel, amely aránnyal a kistérségek sorában a csengeri a 19. legrosszabb helyzetű. Az országos átlag 2001-ben 38,2 százalék, a legkedvezőbb arány 58,7 százalék (Budapest), a minimum érték 14,1 százalék (Bodrogyközi kistérség) (5. ábra).

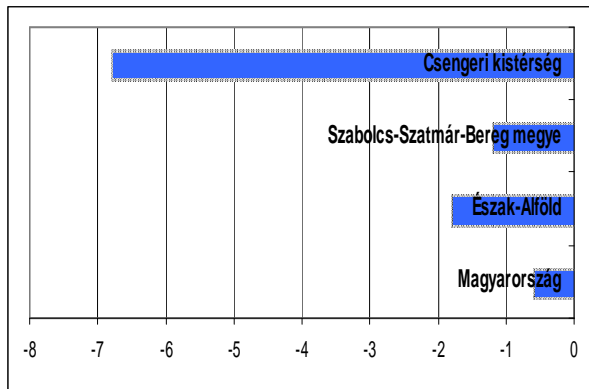
A Csengeri kistérség katasztrofális munkaerőpiaci helyzetét jelzi, hogy munkanélküliségi rátája 2009-ben 24,2 százalék. 2008-as adatok szerint a negyedik legmagasabb munkanélküliségi mutatóval rendelkező kistérség (2 százalékkal alacsonyabb a rátája a sort 26,5 százalékkal záró Abaúj-Hegyközi kistérségnél). A megyei átlagnál (16 százalék) is 8 százalékponttal magasabb a munkanélküliség ebben a kistérségben (8. ábra). A regisztrált munkanélküliek 43 százalékának legfeljebb nyolc osztályos végzettsége van (2008), amely közelítőleg megegyezik a megyei aránnyal (9. ábra). 2009-ben a foglalkoztatási ráta – ÁFSZ adat alapján - 42,8 százalék (2008-ban a megyei átlag 46,1 százalék). Érdeemes megjegyezni, hogy 2001-ben 36 százalékos foglalkoztatási rátájával a Csengeri kistérség egyetlen kistérséget, a bodrogyközit tudta megelőzni (35,3 százalék). Ennek egyenes következménye, hogy 2001-ben a 100 háztartásra jutó foglalkoztatottak száma 60 fő, amelynél mindössze két kistérségnek (Abaúj-Hegyközi és Bodrogyközi) voltak rosszabb mutatói (az országos átlag 94,7 fő) (6. ábra). Mindezeknek élesen ellentmond, hogy a 100 lakosra jutó regisztrált vállalkozások számát tekintve (2008-ban 27,5 db) első helyen áll a kistérség (12. ábra). A munkanélküliségi és foglalkoztatási adatokkal összevetve azonban valószínűsíthető, hogy a vállalkozások jelentős része egyszemélyes vagy családi üzlet, esetleg már nem is működő kényszervállalkozás. Annál is inkább, mert 1995-ben még kevesebb, mint 2 százalékponttal (4,4 db) volt kedvezőbb ez a mutató az országos minimum értéknél (2,7 db), viszont a maximum érték már ekkor is 26,1 volt.

A komfortnélküli lakások aránya 28,3 százalék, amely nem sokkal kedvezőbb a legrosszabb helyzetű kistérség mutatójánál (36,8 százalék, Abaúj-Hegyközi kistérség), az országos

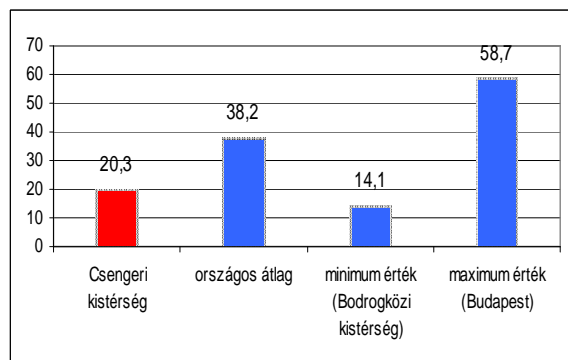
átlagnak viszont két és félszerese (11,1 százalék) (10. ábra). 2008-ban közüzemi ivóvízzel a lakások 87,2 százaléka volt ellátva, az országos átlag 94,9 százalék, a minimum érték pedig 55,9 százalék (11. ábra).

A Nyíregyházáig megépült M3-as autópálya semmilyen gazdaságfejlesztő hatást nem jelent a Csengeri kistérség számára. Ráadásul 227 perc szükséges a főváros közúti eléréséhez (ennél csak a Fehérgyarmati kistérség van távolabb Budapeستől), és a legközelebbi megyeszékhely elérése is majdnem másfél órába (82,7 perc) telik (17. ábra). A 100 lakosra jutó személygépkocsi száma (20,5 db) ugyanakkor alig haladja meg az országos minimumot (Bodrogközi kistérség, 17,7 db.) (16. ábra).

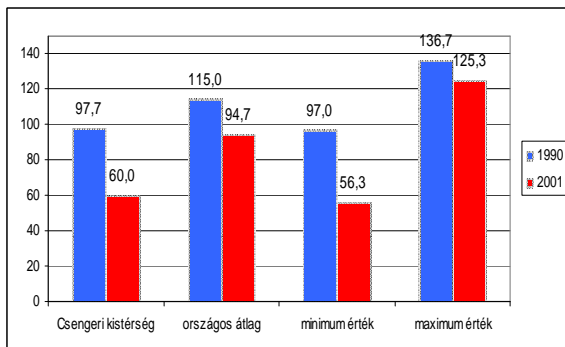
4. ábra: Lakónépesség változása, 1998-2008, százalék

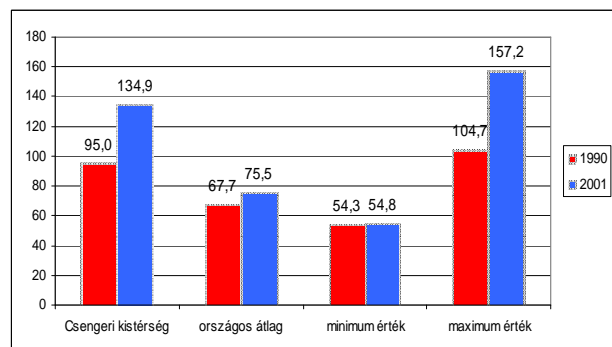
5. ábra: A 18 éven felüli népességből a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2001, százalék

6. ábra: 100 háztartásra jutó foglalkoztatottak száma, 1990, 2001, fő

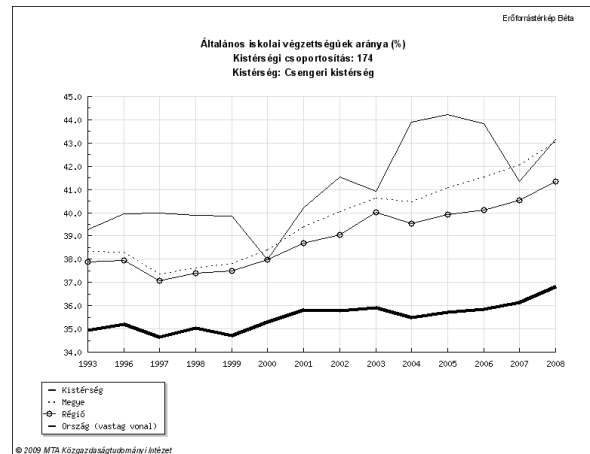
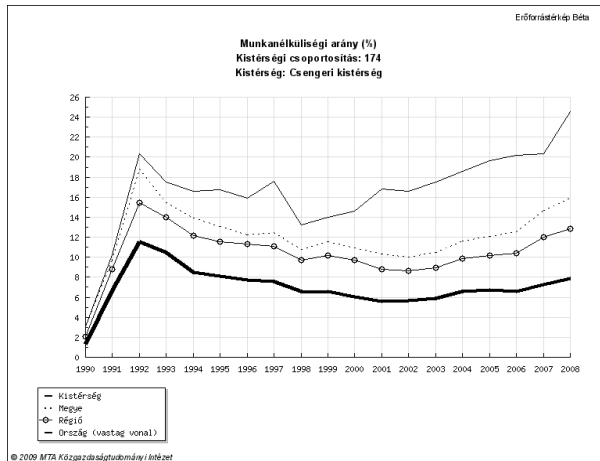
7. ábra: 100 foglalkoztatottra jutó eltartottak száma, 1990, 2001, fő

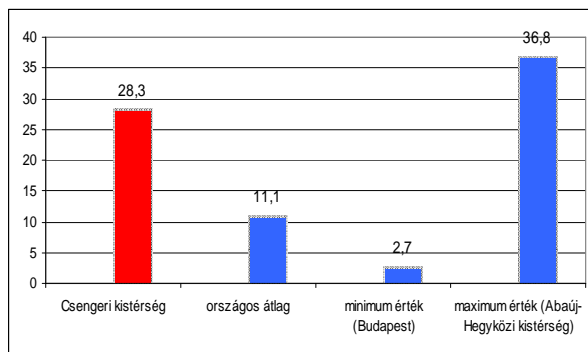
8. ábra: Munkanélküliségi ráta változása, 1990-2008, százalék

9. ábra: Munkanélküliek (álláskeresők) közül legfeljebb 8 osztályos végzettséggel rendelkezők arányának alakulása, 1990-2008, százalék

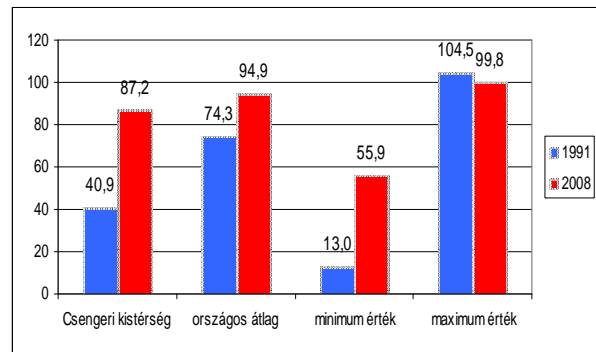

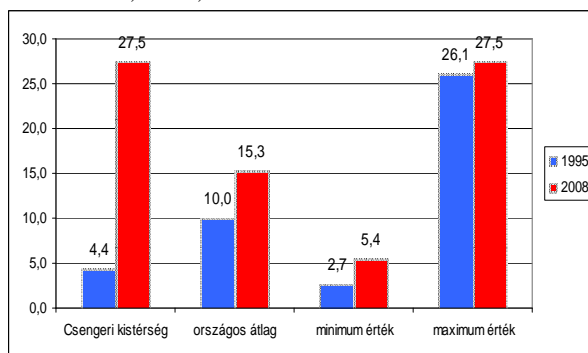
10. ábra: Komfortnélküli lakások aránya, 2001, százalék

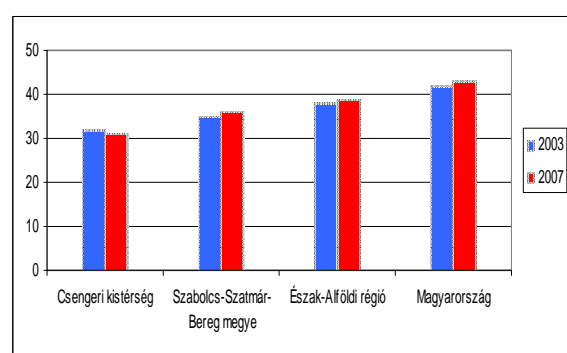
11. ábra: Közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya, 1991, 2008, százalék

12. ábra: Regisztrált vállalkozások 100 lakosra jutó száma 1995, 2008, db.

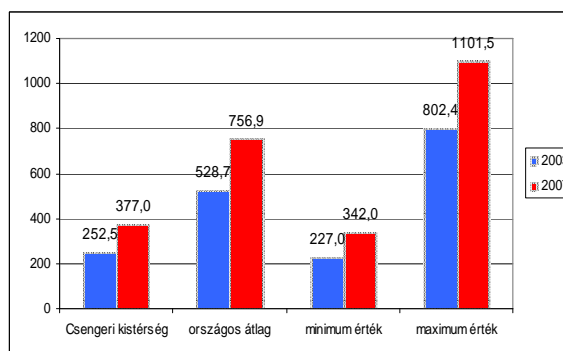
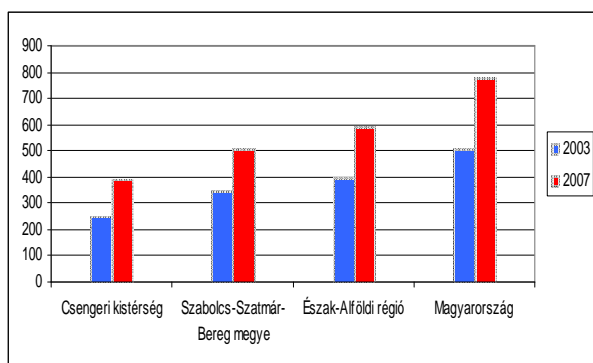

13. ábra: Adófizetők aránya, 2003, 2007, százalék

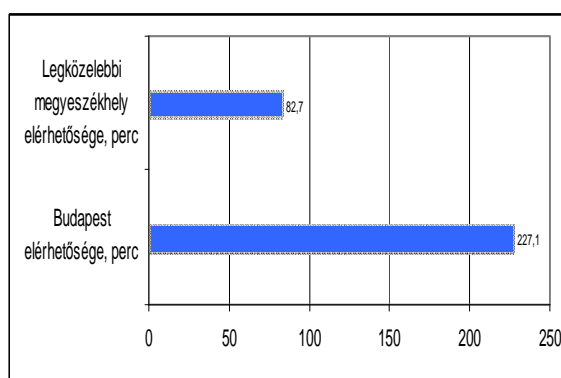
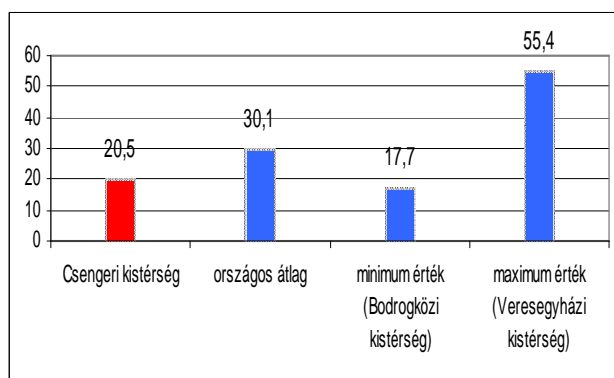
14. ábra: Egy főre jutó belföldi jövedelem, 2003, 2007, ezer Ft.

15. ábra: Egy állandó lakosra jutó személyi jövedelemadó-alap, 2003, 2007, ezer Ft

16. ábra: 100 lakosra jutó személygépkocsik száma, 2008, db.

17. ábra: Budapest és a legközelebbi megyeszékhely elérhetősége a kistérségből, 2007, perc

2. A kistérség népességének néhány jellemzője

A kistérség lakónépessége 2010. januárban 14 317 fő. Tizenegy települése közül három 500 fő alatti aprófalú, további öt 1000 fő alatti kisközség. Az alig több mint 5000 fős kisváros (Csenger) mellett Porcsalma és Tyukod népessége 2000 fő feletti. A kistérségi központ 1970-ben veszítette el járási székhely funkcióját és városi rangját, ami népességének összetételét is befolyásolta: a helyi értelmiség és középosztály nagy része elköltözött a nagyközséggé leminősített településről. Városi rangját 1989-ben kapta vissza, de jelentős társadalmi-gazdasági potenciállal nem rendelkezik, így nem képes fejlődést generálni a kistérségben.

A kistérségben az országos átlagnál (19,3%) magasabb a 18 éven aluliak aránya (22,4%). Ez összesen 3200 gyereket jelent, akiknek harmada Csengerben él. Számarányuk kiugróan magas Porcsalmán (28,8%), de másik három településen (Komlódtótfalu, Szamosangyalos, Szamostatárfalva) a népesség közel negyede szintén gyerek. Két község (Pátyod, Szamosbecs) előregedését jelzi, hogy a 18 éven aluliak aránya 18, illetve 16,8 százalék. (2. tábla)

A térség hátrányos helyzetének egyik meghatározó tényezője a cigány népesség területi koncentrációja. A 2003-as cigány kutatás szerint Szabolcs megyében a romák aránya 6,6 százalék⁴, amely adat itt csak jelzésértékű az időbeni eltérés miatt. Helyi becslések alapján a Csengeri kistérség lakosságának ötöde (19,4%) cigány, de a kistérségen belüli eloszlásuk igen egyenlőtlen: számarányuk Szamostatárfalván (42,4%) és Szamosangyaloson (35,5%) a legmagasabb. Porcsalmán, Csengerben, Komlódtótfaluban és Csengerújfaluban is a 20 százalékos „lélektani határ” körüli vagy a feletti arányuk. Ezek a települések a gettósodás folyamatának küszöbén állnak. Pátyodon (1,4%) és Csengersimán (3,4%) viszont alig élnek romák. (2. tábla)

A kistérség teljes népességének közel ötöde (19,9%) szegregált lakókörnyezetben él a helyi jegyzők becslései szerint. Ez az arány hat település között oszlik meg, és egyébként megegyezik a roma lakosság kistérségi számarányával. Az ötezer fős Csengerben 31 százalékra teszik a szegregátumban élők arányát. A város 2010-es anti-szegregációs terve⁵ (2001-es KSH adatok mentén) 3 szegregátumot és 4 „szegregáció által veszélyeztetett” területet határol le, összesen 1175 lakossal (a 2001-es népesség 22,5%-a). Csengersimán a lakosság közel 6 százaléka él szegregált lakókörnyezetben. Porcsalmán a népesség majdnem harmada (766 fő) él szegregátumban (szinte ugyanannyi, mint a cigányok aránya). A másik népesebb faluban, Tyukodon 5,7 százalék ez az arány. A négy utcából álló Szamostatárfalván egy romák által lakott utcarész (kb. 90 fő) szegregátumnak tekinthető, ahol a község lakosságának 28 százaléka él. Szamosangyaloson arányaiban ugyanennyien (28,0%) élnek szegregált lakókörnyezetben, amely az 550 fős faluban 156 embert jelent. (2. tábla)

Az e téren érzékelhető bizonytalanságok alapvetően a szegregátum meghatározásának nehézségeiből erednek. A nem hagyományos cigány telepeket (putri sorokat), közművesített utcarészeket a helyi döntéshozók gyakran nem szegregátumként értelmezik, annak ellenére, hogy az alacsony státuszú, többségében cigány lakosság koncentrációja jellemző, a lakáskörülmények rosszak. Ezzel együtt, a kistérségi Gyerekesély programok közvetlenül nem tudnak a lakáskörülményeken javítani, szolgáltatásaik viszont kiemelten célozzák a szegregátumok lakosságát.

2. tábla: Lakónépesség, 18 éven aluliak, cigány népesség és szegregátumban élők a kistérség településein (a jegyzői adatlap alapján)

Település	Lakónépesség száma (2010. január) (fő)	18 éven aluliak		Cigány népesség becsült		Szegregált lakó-környezetben élők becsült	
		száma (fő)	aránya (%)	száma (fő)	aránya (%)	száma (fő)	aránya (%)
Csenger	5 174	1 049	20,3	1250	24,2	1670	31,0
Csengersima	742	155	20,9	25	3,4	42	5,7
Csengerújfalú	842	192	22,8	147	17,5	0	0,0

⁴ Kemény István, Janky Béla, Lengyel Gabriella (2004) A magyarországi cigányság, 1971-2003. Gondolat Kiadó-MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest

⁵ A „Városrehabilitáció 2007-2013-ban - Kézikönyv a városok számára” c. kiadvány útmutatása szerint szegregátumoknak nevezzük azokat a városi területeket, ahol a lakosságszám meghaladja az 50 főt és az aktív korú (15-59 év közötti) lakosok legalább 50 %-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, legmagasabb iskolai végzettsége pedig nem haladja meg a 8 osztályt. A 2001-es népszámlálási adatok alapján Csenger városában három terület azonosítható szegregátumként. További négy terület szegregációval veszélyeztetett, ahol a fenti mutató 40-50 % közötti. Forrás: Csenger Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, Anti-szegregációs Terv.

Komlódtótfalu	120	31	25,8	27	22,5	0	0,0
Pátyod	696	125	18,0	10	1,4	0	0,0
Porcsalma	2 771	797	28,8	748	27,0	766	27,6
Szamosangyalos	550	136	24,7	195	35,5	156	28,0
Szamosbecs	376	63	16,8	30	8,0	0	0,0
Szamosatárfalva	316	78	24,7	134	42,4	90	28,0
Tyukod	2 076	436	21,0	164	7,9	119	5,7
Ura	654	144	22,0	48	7,3	0	0,0
Csengeri kistérség	14 317	3 206	22,4	2778	19,4	2 843	19,9

A 0-5 éves gyerekek száma a kistérségben 927 fő. Ezen belül a 0-2 évesek és a 3-5 évesek megoszlása közel azonos (447, illetve 480 gyerek). A két korcsoportot összevetve az látszik, hogy a kistérség egészében szinte változatlan a születésszám. Öt településen a 3-5 évesek száma meghaladja a 0-2 évesek számát, négy településen viszont a fiatalabb gyerekek vannak többen. (3. tábla)

3. tábla: A 0-2 és a 3-5 éves gyerekek száma a településeken, 2010.
(jegyző adatlap alapján)

Település	0-2 éves gyerekek száma, fő	3-5 éves gyerekek száma, fő
Csenger	134	167
Csengersima	16	19
Csengerújfalu	24	28
Komlódtótfalu	5	7
Pátyod	19	26
Porcsalma	118	118
Szamosangyalos	30	21
Szamosbecs	10	10
Szamosatárfalva	15	14
Tyukod	60	58
Ura	16	12
Csengeri kistérség	447	480

3. Lakás, lakhatás

A lakás és a lakhatás minőségének meghatározó – nem egyetlen - tényezője a közüzemi szolgáltatások megléte, illetve hiánya. A jegyzőktől kért 2010-es adatok szerint a Csengeri kistérség lakásállománya 5255 lakásból áll. A lakások ellátottsága terén összességében nincsenek jelentős lemaradások, néhány település közmű-lefedettsége egészen jó. Szennyvíz-csatorna több településen nincs kiépítve, de ez jellemző a csengerinél kedvezőbb helyzetű térségekben is. Rossz, gyakran szélsőséges lakáskörülményekre utal viszont az, hogy a községek harmadában 85 százalék alatti a vezetékes vízzel ellátott lakások, valamint öt faluban 17-30 százalék a komfort nélküli lakások aránya.

Fontos megjegyezni, hogy a települések relatíve jó infrastrukturális ellátottsága nem feltétlenül jelenti azt, hogy a lakások ellátottsága is ennyire kedvező. Tapasztalatok szerint

elsősorban a szegregátumokban jellemző, hogy a kiépített közművekre az ott élők nem tudnak rákapcsolódni vagy – díjhátralék miatt – a szolgáltató megszüntette a szolgáltatást.

A lakásminőség talán legjellemzőbb mutatója a bevezetett víz. A vezetékes vízzel ellátott lakások aránya a legalacsonyabb Csengersimán (75%), a legmagasabb Szamosbecsen (100%). A 2005-ös megyei átlag⁶ (91,5%) alatti az arány öt községben, ahol a lakások 80-90 százalékában van vezetékes víz. Viszonylag jó – a 2005-ös országos átlagot (94,9%) is meghaladó – az arány három településen (Csenger, Szamostatárfalva, Ura). A települések csatornázottságának mértéke igen változó: a kistérség egyetlen városában a lakások mindössze 5 százaléka van rákötve csatornahálózatra, ugyanakkor a fejlett infrastruktúrával rendelkező Szamostatárfalván ez az arány 98 százalék. Csengerújfalú, Komlódtótfalu, Szamosangyalos, Pátyod és Ura egyáltalán nem csatornázott községek. (4. tábla)

A lakásszegénységet markánsan jelzi a komfortnélküli lakások településenkénti aránya. A jegyzők adatai szerint 2010-ben Csengerben a legalacsonyabb az ilyen lakások aránya (0,5%). Csengerújfaluban, Pátyodon, Porcsalmán, Szamosangyaloson és Urán viszont komoly problémákra utalnak a 17-30 százalék közötti értékek. A jegyzői adatszolgáltatás alapján a 2005-ös megyei (12%) és országos (7,2%) átlagnál a községek többségében kedvezőtlenebb a lakáshelyzet. (4. tábla)

Az önkormányzati bérlakások aránya 1 százalék alatti, ami nem sokkal marad el a 2005-ös megyei átlagtól (1,5%, országos arány 3,1%). A jegyzői összesítések szerint öt településen van minimális önkormányzati bérlakás állomány, arányuk 1 százalék körüli. Csengersimán viszont az országos átlagnál is több a bérlakások aránya (3,8%). (4. tábla)

4. tábla: Lakásjellemzők a kistérség településein, 2010. (jegyzői adatok alapján)

Település	Lakások száma	Önkormányzati lakások száma	Vezetékes vízzel ellátott lakások aránya (%)	Csatornahálózatba bekötött lakások aránya (%)	Árammal ellátott lakások aránya (%)	Vezetékes gázzal ellátott lakások aránya (%)	Életveszélyes lakások aránya (%)	Komfort nélküli lakások aránya (%)
Csenger	1 886	18	95,0	5,0	95,0	95,0	2,5	0,5
Csengersima	312	12	75,0	68,0	98,0	90,0	1,0	10,0
Csengerújfalú	257	2	91,0	0,0	98,0	79,0	3,0	17,0
Komlódtótfalu	50	0	90,0	0,0	100,0	60,0	0,0	10,0
Pátyod	280	0	80,0	0,0	100,0	80,0	0,0	30,0
Porcsalma	1 004	14	89,0	64,0	100,0	79,0	0,0	17,0
Szamosangyalos	197	0	85,0	0,0	100,0	70,0	5,0	20,0
Szamosbecs	160	0	100,0	70,0	100,0	80,0	0,0	10,0
Szamostatárfalva	124	0	98,0	98,0	100,0	100,0	0,0	5,0
Tyukod	712	2	80,0	70,0	95,0	70,0	0,0	5,0
Ura	243	3	98,0	0,0	99,0	80,0	0,0	20,0
Csengeri kistérség	5 225	51						

4. Foglalkoztatás, munkanélküliség

⁶ A 2005-ös megyei és országos adatok a Mikrocenzusból származnak. Az összehasonlítás csak jelzésértékű.

A teljes kistérségre vonatkozó munkanélküliségi ráta 2002 és 2009 között megkétszereződött, a foglalkoztatási ráta 1,2 százalékponttal nőtt az ÁFSZ statisztikája szerint. (5. tábla) A munkaerőpiaci helyzetet jelzi, hogy 2009-ben a munkanélküliségi ráta (24,2%) az igen kedvezőtlen szabolcsi átlagnál (17,8) is jóval magasabb (az országos mutató 10,1%). Igaz, a megyei foglalkoztatottsági arány (44,8%) nem sokkal jobb a kistérségénél (42,8%). A Csengeri kistérség munkapiaci helyzetét jelentősen befolyásolja a megyén, a régión és országon beüli periferikus elhelyezkedése, valamint a román határhoz való közelsége. A kistérségi munkaügyi kirendeltségtől kért statisztika alapján a regisztrált munkanélküliek negyede (25,4%) már semmilyen ellátásban nem részesül, közel kétharmaduk (58,3%) rendelkezésre állási támogatást (RÁT) kap, és mindössze 16,2 százalékuk részesül a munkaerőpiachoz még „közelebb tartó” álláskeresési segélyben és járadékban. A megyében a kistérségi átlagnál jóval alacsonyabb a RÁT-osok (27%) és magasabb az ellátatlanok (40,8%) aránya.⁷

5. tábla: Munkanélküliség, foglalkoztatottság a Csengeri kistérségben (éves KSH kistérségi adatok, 15-64 évesek)

	Munkanélküliségi ráta, %	Munkanélküliek száma, fő	Foglalkoztatottak száma, fő	Inaktívak száma, fő	Foglalkoztatási ráta, %	Aktivitási ráta, %
2002	12,3	639	4539	5728	41,6	47,5
2003	12,2	657	4741	5508	43,5	49,5
2004	15,7	693	3713	4980	39,6	46,9
2005	17,2	778	3743	4865	39,9	48,2
2006	20,4	1025	4011	3866	45,1	56,6
2007	21,6	1074	3896	3932	43,8	55,8
2008	23,6	1187	3834	3836	43,3	56,7
2009	24,2	1185	3721	3787	42,8	56,4

Forrás: ÁFSZ

A közfoglalkoztatásban résztvevőkről a jegyzők adatszolgáltatása révén vannak információink. Ezek szerint 2009-ben a kistérségben 925 fő dolgozott közfoglalkoztatottként a kistérség településein. A közfoglalkoztatottak átlagos foglalkoztatási ideje Szamosbecsen a leghosszabb (180 nap), Urán a legrövidebb (45 nap); egyik településen sem éri el a 200 napot, amely az álláskeresési segélyre való jogosultsághoz kellene. (6. tábla)

6. tábla: Közfoglalkoztatás 2009-ben (jegyzői adatok alapján)

Település	Közfoglalkoztatásba bevontak száma, fő	Közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos foglalkoztatási ideje, nap
Csenger	227	154
Csengersima	25	90
Csengerújfalu	129	90
Komlódtótfalu	9	140
Pátyod	30	100
Porcsalma	184	90
Szamosangyalos	55	90

⁷ http://earmk.afsz.hu/engine.aspx?page=earmk_allaskeresok

Település	Közfoglalkoztatás ba bevontak száma, fő	Közfoglalkoztatásban résztevők átlagos foglalkoztatási ideje, nap
Szamosbecs	22	180
Szamosatárfalva	24	90
Tyukod	195	91
Ura	25	45
Csengeri kistérség	925	

5. A gyerekes családok helyzete

A kistérségben élő gyerekes családok helyzetéről elsősorban a jegyzők nyilvántartásaiból és a településeken készült csoportos interjúkból vannak ismereteink. Az adatszolgáltatás hiányai miatt néhol fenntartásokkal kell kezelnünk az eredményeket. Mindenesetre a jegyzői adatok alapján a kistérség összes háztartásának száma 2010-ben 6696.

A helyi becslések mentén azoknak a gyerekes családoknak a számarányait összegezzük, amelyeket valamilyen okból különösen veszélyeztetet a szegénység. Országosan kiugróan magas a foglalkoztatott nélküli háztartásban élő gyerekek, a sokgyerekes és az egyszülős családok szegénységi kockázata. Ennek megfelelően elsősorban ezekről a háztartásokról kértünk információkat. A Csengeri kistérségben a foglalkoztatott nélküli gyerekes háztartások aránya 16,8 százalék⁸. (2009-ben országosan a gyerekes családok mintegy ötödében nincs foglalkoztatott.⁹) A települési statisztika szerint 2010-ben Porcsalmán a legmagasabb a foglalkoztatott nélküli gyerekes háztartások – összes háztartáshoz viszonyított – aránya (50,3%). Közte és a többi község között igen széles a szakadék: az utána következő két településen a háztartások mintegy harmada-ötöde ilyen (Szamosatárfalva, Komlódtótfalu). Azon a két előregedő településen (Pátyod, Szamosbecs), ahol arányaiban kevesebb gyerek él, a foglalkoztatott nélküli gyerekes családok számaránya is kevesebb, de hasonlóan alacsony az arány Urán is. (7. tábla)

A kistérségben alacsony (6,6%) a sokgyerekes háztartások aránya, még úgy is, hogy Porcsalmán a háztartások több mint tizede (13,7%) ilyen. A jegyzői adatszolgáltatást alapul véve 439 nagycsalád él a kistérségben (ebből 160 család Csengerben, 130 Porcsalmán), akik fokozott szegénységi kockázatuk miatt kiemelt figyelmet kell, hogy kapjanak. (7. tábla)

A másik veszélyeztetett csoport az egyszülős családok, akinek számaránya 4,7 százalék (315 család) a kistérségi háztartásokon belül. Két községben 10 százalék körüli az arányuk

⁸ Ez az összes háztartáshoz viszonyított arányszám, így csak igen durva, közelítő adatnak tekinthető.

⁹ Az MTA GyeP megbízásából a TÁRKI által 2009-ben készített, a gyerekes háztartásokra reprezentatív adatfelvétel előzetes adata alapján.

(Komlódtótfalu, Szamosbecs). Az alacsony kistérségi átlagot az eredményezi, hogy öt településen alig vannak egyszülős családok (0,4-3,2%). (7. tábla)

7. tábla: A legnagyobb szegénységi kockázatú háztartástípusok száma és aránya a kistérségben, 2010. (jegyzői adatlapok alapján)

Település	Háztartások száma	Foglalkoztatott nélküli gyerekes háztartások		3 és több gyereket nevelő háztartások		Egyszülős háztartások	
		száma	aránya (%)	száma	aránya (%)	száma	aránya (%)
Csenger	2 200	164	7,5	160	7,3	116	5,3
Csengersima	227	23	10,1	17	7,5	1	0,4
Csengerújfalva	306	44	14,4	6	2,0	5	1,6
Komlódtótfalu	45	10	22,2	3	6,7	5	11,1
Pátyod	253	4	1,6	5	2,0	6	2,4
Porcsalma	949	478	50,3	130	13,7	74	7,8
Szamosangyalos	180	31	17,2	12	6,7	13	7,2
Szamosbecs	190	16	8,4	4	2,1	17	8,9
Szamosatárfalva	124	38	30,6	15	12,1	8	6,5
Tyukod	1 979	305	15,4	75	3,8	63	3,2
Ura	243	15	6,2	12	4,9	7	2,9
Csengeri kistérség	6 696	1128	16,8	439	6,6	315	4,7

A kistérségben élő családok és gyerekek szociális háttéréről nyújtanak részleges helyzetképet azok a jegyzői statisztikák, amelyek rögzítik a gyermekjóléti ellátásban, gyermekvédelmi szakellátásban részesülő gyerekek számát. Ezek szerint a 18 éven aluli gyerekek közel negyede (23,3%) veszélyeztetett, 2,6 százalékukat védelmembe vették, további 2,5 százalék pedig szakellátásba került. Az arányok mintegy kétszer, két és félszer magasabbak a 2008-as országos arányoknál.¹⁰ A Csengerben és Szamosatárfalván élő gyerekek különleges figyelmet kell, hogy kapjanak, minthogy ezeken a településeken a gyerekek fele (51,8%), illetve háromnegyede (76,9%) veszélyeztetett. A kistérségben nyilvántartott 734 veszélyeztetett gyerek közül 543 Csengerben, 60 Szamosatárfalván él.

A védelembe vett gyerekek aránya öt községben (Csengersima, Komlódtótfalu, Pátyod, Porcsalma, Szamosatárfalva) a kistérségi átlagot (2,3%) jelentősen meghaladja. Szélsőségesen magas a szakellátásban lévő gyerekek aránya Csengerújfaluban (7,8%), Szamosbecsen (6,3%) és Szamosatárfalván (6,4%): ebből a három községből 24 gyerek nevelkedik szakellátásban, (8. tábla)

A családok jövedelmi helyzetének egyik mutatója az, hogy a gyerekek kapnak-e rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt. A jogszabály szerint 24 éves korig járhat ez a támogatás, ugyanakkor itt csak a 18 éven aluliak számához tudunk viszonyítani; az arányok ezért valamelyest torzítanak. A Csengeri kistérségben élő 3206 (18 éven aluli) gyerek él. 2280 fő részesül ebben a segélytípusú ellátásban. A gyerekes családok többségében az egy főre jutó jövedelem – főszabályként – nem több 37000 forintnál. A magas kistérségi átlagot természetesen a települési arányok okozzák, de ezek közül is ki kell emelni Tyukodot, ahol a

¹⁰ A KSH 2008. évi Szociális Statisztikai Évkönyve szerint a veszélyeztetett gyerekek aránya az országban 10,7%, a védelembe vett gyerekek aránya 1,2%, a szakellátásban nevelkedő gyerekek aránya pedig 0,9%.

18 éven aluli gyerekek számához viszonyítva 97,7 százalékos a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya, valamint azt a 6 községet, ahol az arányok 77-87 százalék közöttiek. Ezen a téren Csenger áll a „legjobban”, ahol „csak” a gyerekek fele (53,5%) kapja a támogatást. (8. tábla)

8. tábla: A veszélyeztetett, a védelembe vett, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő és szakellátásban nevelkedő gyerekek száma és aránya*, 2010. (jegyzői adatlapok alapján)

Település	18 éven aluliak száma	Veszélyeztetett gyerekek		Védelembe vett gyerekek		Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma (fő)	Szakellátásban nevelkedő gyerekek	
		száma (fő)	aránya (%)	száma (fő)	aránya (%)		száma (fő)	aránya (%)
Csenger	1 049	543	51,8	14	1,3	561	20	1,9
Csengersima	155	10	6,4	10	6,4	96	3	1,9
Csengerújfalú	192	20	10,4	2	1,0	148	15	7,8
Komlódtótfalu	31	2	6,5	2	6,5	27	0	0,0
Pátyod	125	5	4,0	5	4,0	86	3	2,4
Porcsalma	797	46	5,8	29	3,6	604	9	1,1
Szamosangyalos	136	0	0,0	0	0,0	116	3	2,2
Szamosbecs	63	0	0,0	0	0,0	55	4	6,3
Szamosatárfalva	78	60	76,9	3	3,8	67	5	6,4
Tyukod	436	60	13,8	14	3,2	426	17	3,9
Ura	144	0	0,0	4	2,8	94	0	0,0
Csengeri kistérség	3 206	746	23,3	83	2,6	2 280	79	2,5

* A 18 éven aluli népességhez viszonyítva.

6. Segélyezési helyzetkép

A kistérség teljes népességének jövedelmi helyzetére a segélyezési adatokból tudunk következtetni. Ezek az információk azonban csak részleges képet nyújthatnak. Tapasztalatok szerint egyrészt nem elhanyagolható azoknak a személyeknek, családoknak a száma, akik ugyan rászorulóknak, de a jogosultsági határt éppen meghaladó jövedelmük miatt elesnek a segélyektől. Másrészt számolni kell azokkal is, akik valamilyen más ok miatt (információhiány, megbélyegzéstől való félelem) maradnak ellátatlanok.

A jegyzői statisztika szerint a kistérség egészében a 18 éven felüli népesség 1,4 százaléka, a teljes népesség 1,1 százaléka részesül rendszeres szociális segélyben (160 fő). (9. tábla) A segélyezettek alacsony aránya már az „Út a munkához” program bevezetésének (2009. április) következménye: a munkanélküliek túlnyomó többsége rendelkezésre állási támogatásban részesül (esetleg közfoglalkoztatott).

Egy 2010-ben készült, hét leghátrányosabb helyzetű kistérségben végzett kutatás, amely többek között a települések közfoglalkoztatási terveit is elemezte, azt találta, hogy a Csengeri kistérségben 2008-ban 877 fő részesült rendszeres szociális segélyben, illetve 2009-ben – az „Út a munkához” program bevezetésének évében – ennél nem sokkal többen, 906 fő kapott segélyt vagy rendelkezésre állási támogatást.¹¹ A jegyzői statisztikákból mindenestre ki kell

¹¹ Udvari Kerstin, Varga István (2010) Tervezett tervezetlenség - közfoglalkoztatási tervek tartalomelemzése. *Esély*, 2010/1.

emelni Ura községet, ahol a 18 éven felüliek ötöde (20,2%) részesül szociális segélyben (103 fő).

Az önkormányzatok által adható krízis vagy átmeneti segélyt a kistérség 18 éven felüli lakosságának 4,8 százaléka, a teljes népesség 3,8 százaléka kapott 2009-ben. Arányuk – a 18 éven felüliekhez viszonyítva – kiugróan magas Szamostatárfalván (19,7%), de Komlódtótfaluban (9%) és Urán (8,8%) is a 10 százalékhoz közelít, amely jelzi egyrészt az emberek rászorultságát, másrészt az önkormányzatok „nagyvonalúságát”.

Lakásfenntartási támogatást a kistérségi háztartások negyede (26,1%) kapott 2009-ben. A települések kétharmadában 40 százalék vagy a feletti a támogatásban részesülő háztartások aránya, amely egyszerre utal az alacsony jövedelemre és a nem megfelelő lakáskörülményekre.

A háztartások 8,8 százaléka kapott támogatást a kormányzat által, alapvetően a gazdasági válság okozta nehézsége enyhítésére (banki hiteltörlesztés ellehetetlenülése, munkahelyvesztés) létrehozott krízis alapból. Kiemelkedően sokan részesültek ebből Csengerújfaluban (35,6%), Urán (21,8%), Porcsalmán (19,4%) és Komlódtótfaluban (17,8%), miközben Szamosbecsen senki. További négy településen a krízistámogatásban részesülő háztartások aránya 1 százalék körüli. (9. tábla)

9. tábla: Rendszeres szociális segélyben, krízissegélyben és lakásfenntartási támogatásban részesülők száma és aránya, 2009, 2010. (jegyzői adatlap alapján)

Település	Település lakossága, fő	18 éven felüli lakosok száma	RSZS-ben részesülők*		Krízissegélyben részesülők*		Háztartások száma	Lakásfenntartási támogatásban részesülők**		Kormányzati Krízis Alapból részesülők**	
			száma (fő)	aránya (%)	száma (fő)	aránya (%)		száma (házt.)	aránya (%)	száma (házt.)	aránya (%)
Csenger	5 174	4 125	15	0,4	282	6,8	2 200	537	24,4	20	0,9
Csengersima	742	587	2	0,3	0	0,0	227	81	35,7	8	3,5
Csengerújfalva	842	650	9	1,4	24	3,7	306	139	45,4	109	35,6
Komlódtótfalu	120	89	0	0,0	8	9,0	45	18	40,0	8	17,8
Pátyod	696	571	5	0,9	5	0,9	253	76	30,0	3	1,2
Porcsalma	2 771	1 974	9	0,5	20	1,0	949	291	30,7	184	19,4
Szamosangyalos	550	414	8	1,9	0	0,0	180	72	40,0	2	1,1
Szamosbecs	376	313	2	0,6	1	0,3	190	50	26,3	0	0,0
Szamostatárfalva	316	238	3	1,3	47	19,7	124	48	38,7	1	0,8
Tyukod	2 076	1 640	4	0,2	106	6,5	1 979	366	18,5	200	10,1
Ura	654	510	103	20,2	45	8,8	243	70	28,8	53	21,8
Csengeri kistérség	14 317	11 111	160	1,4	538	4,8	6 696	1 748	26,1	588	8,8

* A 18 éven felüli lakosok arányában. ** A háztartások arányában.

7. Szolgáltatások a kistérség településein

Humán szolgáltatások elérhetősége és jellemzői

A kistérség települési önkormányzatai – többnyire többcélú, illetve intézményfenntartási társulás keretében – biztosítják a törvényben előírt, kötelezően nyújtandó szociális szolgáltatásokat. Kivétel ez alól Pátyod, ahol nem érhető el házi segítségnyújtás. Minden településen megoldják az étkeztetést. Tanya-vagy falugondnoki szolgálat azokon a kistelepüléseken, ahol ezt a lakosság szám lehetővé teszi, biztosított. Az önkormányzatoknak azonban sem forrása, sem humánkapacitása nincs arra, hogy a kötelező feladatokon túl egyéb szociális szolgáltatásokat nyújtsanak (10. tábla).

A gyermekek napközbeni ellátásához tartozó bölcsőde egyedül Csengerben van (12 fős csoport), családi napközi sehol nincs. Alternatív szolgáltatásként egyedül Porcsalma működtet Biztos Kezdet gyerekházat. Így a kistérségben élő 0-3 éves gyerek számára napközbeni ellátás csak nagyon korlátozottan érhető el. Nyári napközit kizárólag Csengerben szerveznek. Pozitívum viszont, hogy minden településen biztosítja az önkormányzat a nyári étkeztetést, amely kiemelkedően fontos egy olyan térségben, ahol a 18 éven aluli gyerekek közel háromnegyede részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben.

Házi gyermekorvos – a hátrányos helyzetű kistérségekre jellemző módon – mindössze az 5000 fős Csengerben rendel. (10. tábla)

10. tábla: Szolgáltatások elérhetősége a kistérség településein, 2010. (helyi adatlapok alapján)

Szolgáltatás, intézmény	Csenger	Csengersima	Csengerújfalu	Komlódtótfalu	Pátyod	Porcsalma	Szamosangyalos	Szamosbecs	Szamos-tatárfalva	Tyukod	Ura
Házi segítségnyújtás	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Étkeztetés	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Tanya-vagy falugondnoki szolgálat	Nem releváns	Nem releváns	Nem releváns	+	Nem releváns	Nem releváns	+	+	+	Nem releváns	Nem releváns
Adósságkezelési szolgáltatás	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bölcsőde	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Családi napközi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyári napközi	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyári étkeztetés	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gyerekház	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Közösségi ház	+	-	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Játszóter	+	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-
Szélessávú internet	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nyilvános internet hozzáférés	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-
Házi gyermekorvos	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Szolgáltatás, intézmény	Csenger	Csengersima	Csengerújfalú	Komlódtótfalu	Pátyod	Porcsalma	Szamosangyalos	Szamosbecs	Szamos-tatárfalva	Tyukod	Ura
Ifjúsági klub	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-

A kistérségben két mikrotérségi intézményfenntartási társulás biztosítja a családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást. A csengeri központú Népjóléti és Szociális Alapszolgáltatási Központ 8 településen végzi ezeket a feladatokat. Csengerben napi 8 órában, a többi településen heti 4 órában. A porcsalmi Szociális Szolgáltató Központ Porcsalmán, Pátyodon és Tyukodon látja el a családsegítő és gyermekjóléti tevékenységeket a központi településen és Tyukodon heti 40 órában, Pátyodon a családsegítést heti 12, a gyermekjóléti szolgáltatást heti 4 órában. Mindkét szolgáltató leterheltségét jelzi a szakemberek alacsony száma. A Csengerhez tartozó 8 településre - ahol 2009-ben a szolgálat nyilvántartása szerint 1241 fő vett igénybe családsegítő és 593 fő gyermekjóléti szolgáltatást - összesen 2-2 főállású családsegítő családgondozó és gyermekjóléti családgondozó, 1 főállású szakmai vezető, 1-1 részállású családgondozó és jogász jut. A porcsalmi körzetben 2 fő családsegítő szakember és 1 fő gyermekjóléti családgondozó dolgozik.

Helyi információk szerint a védőnői szolgálat minden településen biztosított, de Szamosangyaloson, Szamosbecsen, Szamostatárfalván és Komlódtótfaluban a védőnői állások betöltetlenek, így összevontan oldják meg a szolgáltatást, illetve a két porcsalmi védőnői körzetből az egyik szintén betöltetlen. Csengerben (heti 40 óra), Csengersimán (36 óra), Csengerújfaluban, Porcsalmán és Tyukodon (40-40 óra) folyamatos a szolgáltatás. Ezekben a településeken a 14 alatti gyerek száma ezt szükségessé is teszi. Komlódtótfaluban, ahol a 0-14 évesek száma 24 fő, heti 3 órában dolgozik védőnő. Szolgáltatási hiányosságok érzékelhetők viszont Szamosbecsen, Szamostatárfalván és Urán, ahol heti 2, 1, illetve 4 órában érhető el védőnő, a 0-14 éves gyerekek száma ugyanakkor 47, 59, valamint 96 fő.

A helyi védőnők összesítése alapján 1565 6-14 éves gyerek vett részt 2009-ben szűrővizsgálaton. Ennek eredménye szerint a leggyakrabban előforduló betegség a mozgásszervi elváltozás, amit a gyerekek 17,3 százalékánál állapítottak meg. A második legelterjedtebb probléma az obesitas, a kóros elhízás; ez 75 gyereket, a vizsgálaton részt vettek 4,8 százalékát érinti. További megállapított egészségügyi problémák: szemészeti (48 fő), kardio-vascularis elváltozás (14 fő), kóros soványság (2 fő), hallás probléma (1 fő). A szűrővizsgálat a gyerekek mintegy negyedénél (26,3%) talált valamilyen egészségügyi problémát, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy a jelenleginél gyakoribb vizsgálatokra van szükség. Ennek alapján állapíthatók meg azok a diagnózisok, amelyek alapján a gyerekek hozzájuthatnak a szükséges orvosi ellátásokhoz, illetve gyógyászati segédeszközökhöz.

Az Észak-Alföldi Regionális Munkaügyi Központ Csengeri Kirendeltsége álláskeresési klub kivételével minden típusú munkaerőpiaci szolgáltatást nyújt. Ennek ellenére nehéz eredményeket elérni egy olyan beszűkült munkaerőpiacú kistérségben, ahol a 15-64 éves népesség közel fele (44,6%) inaktív, a regisztrált munkanélküliek tizedének (10,7%) nincs meg a nyolc osztálya és további 43 százalékuk is csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik (2008).¹²

¹² MTA KTI Erőforrástérkép

11. tábla: Szolgáltatások elérhetősége heti óraszám szerint, 2010. (jegyzői adatlapok alapján)

Település	Lakónépesség, fő	18 éven aluliak száma, fő	Család-gondozás	Gyerekjóléti szolgálat	Védőnői szolgálat	Házi gyermekorvos	Háziorvos
Csenger	5 174	4 125	40	40	40	40	40
Csengersima	742	587	4	4	36	0	10
Csengerújfalu	842	650	4	4	40	0	40
Komlódtótfalu	120	89	4	4	3	0	3
Pátyod	696	571	12	4	20	0	40
Porcsalma	2 771	1 974	40	40	40	0	8
Szamosangyalos	550	414	4	4	20	0	6
Szamosbecs	376	313	4	4	2	0	4
Szamostatárfalva	316	238	4	4	1	0	4
Tyukod	2 076	1 640	40	40	40	0	22,5
Úra	654	510	4	4	4	0,0	6

Közoktatási intézmények és szolgáltatások

A kistérség egészét tekintve a közoktatási intézményekkel való ellátottság nem mondható rossznak, illetve megközelítőleg megfelel a településen élő gyerekek számának. Óvoda két községben (Komlódtótfaluban és Szamostatárfalván) nincs, ahol a 3-5 éves gyerekek száma egy óvodai csoportra sem elegendő. Általános iskola négy olyan településen (Komlódtótfalu, Szamosbecs, Szamostatárfalva, Szamosangyaloson) nem működik, ahol az iskolás korosztály száma 12-52 fő. További 2 faluban (Csengerújfalu, Úra) csak alsó tagozat van, itt a 6-13 évesek száma 83, illetve 68 fő. A nyolc osztályos iskolával rendelkező települések (Csenger, Csengersima, Pátyod, Porcsalma, Tyukod) mellett Csengerújfaluban és Úrán is biztosított napközi. (12. tábla)

12. tábla: Közoktatási intézmények és szolgáltatások, 2010. (jegyzői, óvodai, iskolai adatlapok alapján)

Település	3-5 évesek száma (fő)	Óvoda	6-13 évesek száma (fő)	Általános iskola 1-4 osztály	Általános iskola 1-8 osztály	Iskolai napközi	Tanulószoba
Csenger	167	+	466	+	+	+	+
Csengersima	19	+	78	+	+	+	+
Csengerújfalu	28	+	83	+	-	+	-
Komlódtótfalu	7	-	12	-	-	-	-
Pátyod	26	+	49	+	+	+	+
Porcsalma	118	+	327	+	+	+	+
Szamosangyalos	21	+	52	-	-	-	-
Szamosbecs	10	+	27	-	-	-	-
Szamostatárfalva	14	-	30	-	-	-	-
Tyukod	58	+	203	+	+	+	-
Úra	12	+	68	+	-	+	-
Csengeri kistérség	480	9	1 395	6	4	5	4

A helyi óvodák adatainak összesítéséből az látszik, hogy a kistérségben működő kilenc intézménybe 2010-ben összesen 576 óvodás van beíratva, amely majdnem 100 fővel haladja meg a 3-5 évesek számát. A csengeri óvoda létszáma 2010 szeptemberében csökkent, mert az

addig odajáró szamosbecsi és szamostatárfalvai gyerekek az új szamosbecsi intézménybe járnak, de a létszám természetesen így is itt a legmagasabb (195 fő). A komlódtótfalusi gyerekek elsősorban Csengerbe, valamint Csengersimára és Szamosbecsre járnak. (13. tábla)

A férőhely-kihasználtságot csak 2009-es férőhely adatokkal (OKM) tudjuk számolni, illetve ehhez viszonyítjuk a 2010-es óvodai létszámokat, így az eredmények valamelyest torzíthatnak. Mindenesre ez alapján a kistérség 576 óvodai férőhelyére 575 óvodás jut, amely ideális helyzetet is jelenthetne. A megoszlás azonban egyenlőtlen: a kistérség kilenc óvodája közül négyben (Csenger, Szamosangyalos, Szamosbecs, Tyukod) 100 százaléknál feletti a férőhely-kihasználtság. Urán viszont a férőhelyek mindössze kétharmada betöltött.

A közoktatási törvényben meghatározott 25 fős maximális csoportlétszámot négy óvoda átlagos csoportlétszáma haladja meg (legrosszabb a helyzet Szamosbecsen), de – az urai tagintézmény kivételével – a többi településen is átlagosan 20 gyereknél több jár egy csoportba. A gyerekek kedvezőtlen szocioökonómiai hátterére utal, hogy a kistérségi óvodások 39,2 százaléka halmozottan hátrányos helyzetű. Intézmények közötti megoszlásuk igen egyenlőtlen: Porcsalmán a gyerekek kétharmada (64,1%) halmozottan hátrányos helyzetű, illetve arányuk további két településen 40 százaléknál feletti (Tyukod, Szamosbecs), míg Csengersimán (14,3%) és Pátyodon (11,5%) jóval kevesebben vannak. Az óvodák által becsült roma arányokkal összevetve a HHH-s adatokat az látszik, hogy 3 községben (Csengerújfalun, Szamosangyaloson, Pátyodon) a cigány gyerekek aránya közel kétszerese a halmozottan hátrányos helyzetűek arányának. Ezzel szemben Csengersimán és Tyukodon a HHH-s gyerekek aránya kétszer-két és félszer magasabb, mint a cigány gyerekéké. (13. tábla)

Minden intézményben szakképzett óvodapedagógusok dolgoznak, de rajtuk kívül csak kisegítő személyzetet (dajkák) foglalkoztatnak a fenntartók, egyéb szakembereket (pl. logopédus, gyógytornász) nem. Egyedül a tyukodi intézmény jelezte, hogy 1-1 fő gyermekvédelmi felelős és gondozónő segíti az óvoda munkáját.

13. tábla: Óvodáztatási helyzet, 2010.

Óvoda megnevezése	Óvodások száma	HHH gyerekek aránya, %	Átlagos csoport létszám	Korai fejlesztést igénylő gyerekek száma	SNI gyerekek száma	Cigány gyerekek becsült aránya (%)
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár Pedagógiai Szakszolgálat Óvodája, Csenger	195	27,7	24,4	0	2	35,0
Gacsály-Csengersima-Kisnamény Társult Napközi Otthonos Óvoda Csengersimai Tagintézmény	28	14,3	28,0	4	1	7,0
Tyukodi Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája, Csengerújfalun	23	26,1	23,0	0	0	50,0
Napközi Otthonos Óvoda, Porcsalma	153	64,1	21,9	0	0	61,0
Pátyodi Napközi Otthonos Óvoda Tagóvodája, Szamosangyalos	22	22,7	22,0	1	1	45,0
Általános Iskola és Óvoda, Tyukod	81	46,9	27,0	0	0	18,0
Tyukodi Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája, Ura	15	33,3	15,0	na	na	25,0
Óvoda, Szamosbecs	32	40,1	32,0	0	0	45,0

Óvoda megnevezése	Óvodások száma	HHH gyerekek aránya, %	Átlagos csoport létszám	Korai fejlesztést igénylő gyerekek száma	SNI gyerekek száma	Cigány gyerekek becsült aránya (%)
Napköziotthonos Óvoda, Pátyod	26	11,5	26	1	0	25
Óvodák összesen	576	39,2		6	4	

A kistérségben nyolc településen kilenc általános iskola működik, amelyek tanulói létszáma összesen 1479 fő a helyi iskolák statisztikai alapján. Csenger két intézményébe jár a kistérségi iskolások 43 százaléka. Legkevesebben (31 fő) az urai tagintézményben tanulnak. A legtöbb bejáró természetesen a kistérségi központ iskoláiban van, de a két feladatellátási hely között aránytalanul oszlik meg számuk (az „egyesben” 129 fő, a tanulók 35,4%-a, a „kettesben” 50 fő, a tanulók 18,6%-a bejáró.) A kistérségi oktatási piacot így egyértelműen Csenger uralja. A pátyodi iskolában viszont, ahova szamosangyalosi és porcsalmi gyerekek is járnak, 61 százalék (72 fő) a bejáró diákok aránya. Csengersima tanulóinak 30 százaléka (48 fő) nem helyi. Komlódtótfaluból ide és Csengerbe, Szamosangyalosról elsősorban Pátyodra, Szamosbecsről és Szamostatárfalváról főként Csengerbe járnak gyerekek, de az iskolával rendelkező települések között is van „átjárás” (Pl. porcsalmi gyerekek járnak Pátyodra, ahol a cigány tanulók aránya „csak” kétharmada a porcsalmi aránynak.)

A halmozottan hátrányos helyzetű iskolások aránya (40,1%) a kistérség egészében szinte azonos a HHH-s óvodások arányával. (Települési szinten azonban jelentős eltérések vannak az óvodás és iskolás HHH gyerekek arányai között: az iskolai arányok jóval magasabbak Csengersimán, Pátyodon és Csengerújfaluban.) Mindenestre a porcsalmi (64,3%) és a pátyodi (51,3%) iskolákban a legmagasabb a HHH-s tanulók aránya, további három községben (Csengersima, Tyukod, Csengerújfalú) meghaladja a 40 százalékot. Ebből a szempontból az urai tagiskola helyzete a legkedvezőbb, ahol csupán a gyerekek ötöde (22,6%) halmozottan hátrányos helyzetű. Ezzel együtt; a cigány tanulók becsült aránya Ura kivételével (16%) minden iskolában 30 százalék vagy a feletti, Porcsalmán 62,3 százalék. Ezek az arányok – összevetve a cigány népesség településeken belüli számarányaival – egyrészt a kistérségi iskolák gettósodási folyamatát vetítik előre. Másrészt arra engednek következtetni, hogy a nem cigány szülők egy része a kistérségen kívülre viszi gyermekét. Jellemző példája ennek Pátyod és Csengersima, ahol a cigány népesség aránya 1,4, illetve 3,4 százalék, miközben az iskolások 37, valamint 35 százaléka roma. (14. tábla)

14. tábla: Általános iskolai helyzet, 2010.

Iskola megnevezése	Tanulók száma	HHH tanulók aránya, %	SNI tanulók száma	Magán-tanulók száma	Napközis/tanulószobás/iskola-otthonos tanulók aránya	Cigány gyerekek becsült aránya (%)
Kiss Áron Általános Iskola, Porcsalma	302	64,3	21	0	56,3	62,3
Kölcsey Ferenc Körzeti Általános Iskola, Csengersima	160	42,5	3	2	42,5	35,0

Iskola megnevezése	Tanulók száma	HHH tanulók aránya, %	SNI tanulók száma	Magán-tanulók száma	Napközis/tanuló-szobás/iskola-otthonos tanulók aránya	Cigány gyerekek becsült aránya (%)
Dr. Antall József Oktatási-, Kulturális- és Szabadidőközpont, Pátyod	119	51,3	0	0	29,4	37,0
Általános Iskola és Óvoda, Tyukod	200	41,0	3	2	20,5	35,0
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézménye, Ura	31	22,6	1	0	67,7	16,0
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Iskolája, (001-es feladatellátási hely), Csenger	364	27,5	11	4	4,9	35,0
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Iskolája (002-es feladatellátási hely), Csenger	269	31,6	6	0	75,1	35,0
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézménye, Csengerújfalú	35	48,6	2	0	51,4	30,0
Iskolák összesen	1479	40,1	42	8		

Szakképzett pedagógusokkal viszonylag jól állnak az iskolák, ugyanakkor – hasonlóan az óvodákhoz – az iskolai munkához kapcsolódó egyéb szakembereket csak elvétve alkalmaznak. Pátyodon van gyermekvédelmi felelős (órakedvezményrel, heti 4 órában). A csengeri intézményekben 1-1 részmunkaidős gyermekvédelmi felelős, 1 pedagógiai asszisztens, védőnő, valamint összesen 9 közcélú foglalkoztatott dolgozik. A csengerújfalusi és urai tagintézményekben ugyanaz a pedagógus látja el a gyermekvédelmi feladatokat, mint a székhely intézményben, illetve a helyi önkormányzatok közösen alkalmaznak 1 védőnőt és közcélú foglalkoztatottként 1, illetve 2 fő pedagógiai asszisztentst.

Az iskolák felszereltségéről érdemes megemlíteni, hogy míg tornaterem vagy tornacsarnok és számítógépterem mindenhol van, addig az ebédlő 4 intézményben hiányzik. Mindezekkel együtt: a későbbiekben látni fogjuk, hogy a közoktatási intézmények a fizikai állapot, a felszereltség, az infrastruktúra fejlesztését az egyik legfőbb szükségletként definiálják.

Az általános iskolákban évente felmért kompetenciaeredmények országos átlagaitól mind matematikában, mind szövegértésben elmarad a kistérségi iskoláinak átlagteljesítménye a rendelkezésre álló adatok alapján (2008, 2009). Ugyanakkor a csengeri Petőfi Sándor ÁMK iskolája minden évfolyamon (hatodik és nyolcadik), mindkét tantárgyban jóval az országos átlag felett teljesített. A pátyodi iskola 6. évfolyamának 2008-as matematika eredménye szintén az országos átlag feletti. A kistérség többi iskolája azonban ennél sokkal gyengébb. A kistérségi átlagteljesítményeket az iskolák 60 százaléka nem érte el 2009-ben. Ez ugyan javulást jelent ez előző évhez képest (15. tábla), de az egyes intézmények eredményeit összevetve – változó teljesítmények mellett – a porcsalmai tanulók jelentős lemaradása érzékelhető a kistérségi átlaghoz képest is.

15. tábla: Kompetenciamérések eredményei, 2008, 2009.

Tárgy	A kistérségi átlageredményt el nem érő iskolák aránya	
	2008 (N=5)	2009 (N=5)
Matematika 6. évfolyam	60,0%	60,0%
Matematika 8. évfolyam	40,0%	60,0%
Szövegértés 6. évfolyam	40,0%	60,0%
Szövegértés 8. évfolyam	40,0%	60,0%

Pedagógiai szakszolgálat Csenger központtal működik, szolgáltatásai viszont a nevelési tanácsadásra és a logopédiai ellátásra korlátozódnak, korai fejlesztés és gyógytestnevelés nem vehető igénybe a kistérségben. (Az óvodái adatközlés szerint 6 korai fejlesztést igénylő gyerek jár a kistérség óvodáiba.) Nevelési tanácsadás Csengerben heti 13 órában, a többi településen heti egy órában vehető igénybe. Logopédiai ellátás a kistérségi központban heti 10 órában, további 7 községben heti 1-3 órában érhető el. Komlódtótfaluban és Szamosangyaloson nincs logopédiai szolgáltatás. (16. tábla) (Utóbbiban pedig indokolt lehet, minthogy a 14 éven aluliak száma 103 fő.) A szakszolgálat 3 főállású (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus), 2 részmunkaidős (gyógypedagógus, logopédus) és 2 szerződéses (gyógypedagógus, logopédus) munkatársa a 2008/2009-es tanévben 167 óvodás és 267 iskolás gyerek számára nyújtott – többségében (70%) logopédiai – szolgáltatást.

16. tábla: Pedagógiai szakszolgálat működési adatai, heti óraszám, 2010.

Település	Nevelési tanácsadás	Logopédiai ellátás	Korai fejlesztés	Gyógytorna
Csenger	13	10	-	-
Csengersima	1	1	-	-
Csengerújfalu	1	1	-	-
Komlódtótfalu	1	0	-	-
Pátyod	1	1	-	-
Porcsalma	1	1	-	-
Szamosangyalos	1	0	-	-
Szamosbecs	1	1	-	-
Szamosatárfalva	1	0	-	-
Tyukod	1	3	-	-
Ura	1	2	-	-

Abból az 5 intézményből, ahol 1-8. osztály működik, összességében 98 százalékos továbbtanulási arányt jeleztek. A gyerekek több mint harmada (36%) szakiskolában tanul tovább. Helyi szakértők szerint a kedvezőtlen családi háttérű fiatalok elsősorban a csengeri Ady Endre Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégiumba mennek tovább, de tanulnak gyerekek mátészalkai szakközépiskolákban is (Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium, Baross László Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakiskola, Déri Miksa Szakközépiskola és Szakiskola). A kistérség egyetlen középiskolájában 415 diák tanul, gimnáziumi, (belügyi, rendészeti) szakközépiskolai és (kőműves, cipőfelsőrész készítő, szociális gondozó) szakiskolai képzésben. A középosztálybeli gyerekek nagy része Mátészalkára jár (Esze Tamás Gimnázium). Ezekén túl Nyíregyházán és a megye más településein is tanulnak tovább a kistérségi diákok. Annak ellenére, hogy a továbbtanulási arányok jók, problémaként fogalmazódott meg a 9-10. osztályosok jelentős lemorzsolódási aránya elsősorban a szakiskolai osztályokban, amelynek egyik tényezője a napi ingázás.

7.1. Óvoda/iskola nélküli települések helyzete

Ahogy a 13. táblázat mutatja, Komlódtótfaluban és Szamostatárfalván sem óvoda, sem iskola nem működik. Előbbi településen az óvodás korosztályba tartozó gyerekek száma (3-5 évesek) 7, utóbbiban 14 fő, óvoda fenntartása így nem is indokolt. A gyerekek Csengerbe, Csengersimára és Szamosbecsre járnak, és ahogyan az interjúkban elhangzott, „ehhez már hozzá szoktak a szülők”. Ebből a két községből nem is jelezték hiányzó szükségletként az óvodát vagy a gyermekek napközbeni ellátásának valamilyen formáját.

A korosztály napközbeni ellátására csak Porcsalma működtet Biztos Kezdet Gyerekházat; ezen a településen a 0-5 éves gyerekek száma 271 fő. Az óvodák férőhely-kihasználtsága és a 0-2, valamint a 3-5 évesek száma arra enged következtetni, hogy legalább Csengerben, Szamosangyaloson és Tyukodon további gyerekházakra lenne szükség, a kistérségi központ ezt tervezi is. A kistérség egyetlen bölcsődéje (Csengerben) mindössze 12 férőhelyes, és elsősorban a városi gyerekek járnak oda.

A 6-13 évesek alacsony száma (Komlódtótfaluban 12 fő, Szamostatárfalván 30 fő) iskola működtetésére sem ad lehetőséget. A gyerekek elsősorban a csengeri és csengersimai iskolában tanulnak. Mindezekkel együtt Szamostatárfalván igényként fogalmazódik meg ennek (és a valamivel idősebb) korosztálynak a helyben történő elérése szabadidős programokkal, játszóházzal, sportolási lehetőségek biztosításával.

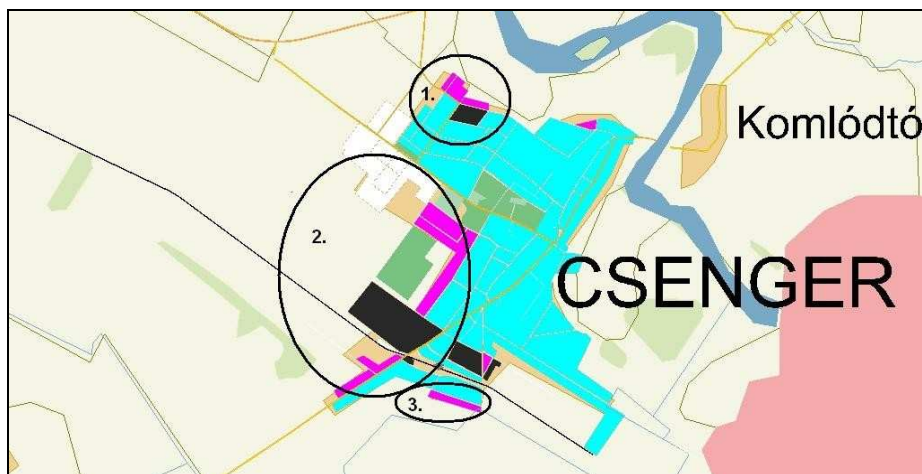
Két olyan települése van még a kistérségnek, ahol nincs iskola: Szamosangyaloson és Szamosbecsen alsó tagozat sem működik, minthogy az iskolás korcsoport száma összesen 52, illetve 27 fő. (Ugyanakkor Pátyodon, ahol a 6-13 évesek száma 49 fő, nyolc évfolyamos iskola működik, 119 diákkal, sok bejáróval.) Mindenestre a két iskolánélküli községből főként Csengerbe és Pátyodra járnak a gyerekek, ahol délutáni napközi is van. (Úgy tűnik, Pátyod – Csenger és Porcsalma árnyékában – igyekszik a szomszédos kistelepülések gyerekeinek megszerzésével fenntartani iskoláját.)

8. Szegregátumok

Ahogy a 2. fejezetben utaltunk rá, a szegregátumok lehatárolása terén vannak bizonytalanságok. A jegyzők öt településen jelezték szegregátumok létét, de a fogalmi keretek nem tisztázottak; mindenestre elsősorban a helyi megítélésre támaszkodunk. Ezek alapján Csenger, Porcsalma, Tyukod, Szamosangyalos és Szamostatárfalva szegregált településrészeiről vannak részletesebb ismereteink. A helyi lehatárolások szerint a kistérség lakosságának közel ötöde szegregátumban él.

Csengerben a jegyzői adatlap tanulsága szerint 1670 fő él szegregált lakókörnyezetben. Ez azt jelenti, hogy a kistérségi központ népességének harmada a város 3 szegregátumában él. Ezek közül kettő közművekkel való ellátottsága viszonylag jónak mondható (van vezetékes víz, áram és gáz), egyben pedig csak a vezetékes gáz hiányzik. A 2001-es népszámlálás adatai alapján a 3 lehatárolt szegregátum (16. ábra) lakossága a város akkori népességének ötöde. (Csenger egészében a 2001-es adatok szerint a népesség 29,1 százaléka „alacsony státuszú”¹³, azaz abba a csoportba tartozik, amely alapján a szegregátumok statisztikai lehatárolása történik.)

18. ábra: Szegregátumok Csenger városban

Forrás: NFÜ, KSH, 2001-es adatok alapján.

Porcsalmán egy szegregátum található, ahol 200 család (766 fő, ebből 366 gyerek) él. Eszerint a lakosság harmada, a gyerekek majdnem fele itt lakik. Víz, gáz és áram hozzáférhető, tömegközlekedés 1 km-en belül elérhető.

Szamostatárfalván két szegregátum létét jelezte a jegyző, az ott élőkről ugyanakkor semmilyen információt nem kaptunk. Az infrastruktúráról tudható, hogy víz, csatorna, vezetékes gáz, áram egyaránt elérhető az ott élők számára, és tömegközlekedés is biztosított 1 km-en belül. Más forrásból az tudható, hogy a faluban egy cigányok által lakott utcarész van (Temető utca), ahol 14, többségében „szocpolos” házban mintegy 90 fő, a falu teljes népességének harmada lakik. Az utca infrastruktúrája jónak mondható, van víz, villany, gáz, és a közelmúltban kiépített szennyvízcsatorna-hálózat is kiterjed a falu minden utcájára. Ugyanakkor a házak többségének állapota leromlott (vannak 1-2 Cs-lakások és vályogház is.) Tyukodon négy szegregátumot jeleztek, amelyekben összesen 67 család (119 felnőtt és 77 gyerek) él. A négyből három szegregátumban minden közszolgáltatás elérhető, egyben (Szabadság tér, Vasvári út) a csatorna és a vezetékes gáz nem biztosított. Szegregált településrész található még Szamosangyaloson (156 lakossal) és Csengersimán (42 fővel).

¹³ Alacsony státuszú népesség: legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. (KSH, 2001.)

9. A megnevezett fejlesztési szükségletek és igények (adatlapok és interjúk alapján)

A kistérség hiányaira és fejlesztési szükségleteire vonatkozó információk a településeken élő döntéshozóktól, szakemberektől, szülőktől és fiataloktól származnak csoportos interjúk készítése és adatlapok kitöltése által. Ezek összegzése során három fő irány érzékelhető: 1. a közintézmények (elsősorban óvodák, iskolák), köztetek fizikai állapotának, felszereltségének javítása, infrastrukturális fejlesztése; 2. (óvodai, iskolai, pedagógiai szakszolgálati, szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, szabadidős) szolgáltatások kialakítása, bővítése, elérhetőségének javítása; 3. a hátrányos helyzetű szülők (családok) megszólítása, bevonása különböző programokba, a velük való együttműködés javítása. Ezek mellett többször megjelenik a munkahelyteremtés fontossága és a szegénységből eredő problémák kezelésének szükségessége.

1. *Fizikai feltételek, infrastruktúra.* Elsősorban az óvodák, iskolák és jegyzők részéről fogalmazódtak meg intézményfejlesztési szükségletek. Alapvető fontosságúnak tartják a fizikai állapot javítását vagy a fizikai feltételek megteremtését (felújítás, udvarkorszerűsítés, játszótér, fejlesztő szoba, tornaszoba kialakítása), valamint az infrastrukturális ellátottság (számítógép, IKT-eszközök, fejlesztő játékok, tárgyi feltételek) fejlesztését annak érdekében, hogy jobb minőségű szolgáltatásokat tudjanak nyújtani. Sok helyen nincs ebédlő, szegényes a számítógéppark, a tanterem, az udvar.

2. *Szolgáltatások.* A gyerekekkel foglalkozó szakemberek és a szülők is megfogalmaztak hiányokat a különböző szolgáltatások terén. Égető szükség lenne a pedagógiai szakszolgálatok kapacitásbővítésére, ténylegesen elérhető pszichológusra, gyógypedagógusra, logopédusra. Jelenleg korai fejlesztés és gyógytestnevelés egyáltalán nincs a kistérségben. A pedagógusok igénylik a szakszolgálat létszámának bővítését, illetve szakembereinek folyamatos, a mostaninál intenzívebb szakmai támogatását, valamint egyéb szakemberek (pedagógiai asszisztens) munkáját. Ezen kívül az iskolához kapcsolódó plusz szolgáltatások is hiányoznak (iskolai szociális munka, pályaválasztási tanácsadás, jobb napközi, szakkörök, iskolaotthonos ellátás, tehetséges gyerekek támogatása). A gyerekek napközbeni ellátása szintén hiányzik a kistérségben. A kistérségben élő 0-3 éves gyerekek minimális része jár intézménybe. Bölcsőde csak Csengerben (12 gyerekkel), Biztos Kezdet gyerekház csak Porcsalmán működik. A minimális létszámmal, nagy leterheltséggel működő szociális és gyermekjóléti szolgáltatások kapacitáshiánya szintén megfogalmazódott. További probléma, hogy a családgondozó szakemberek nincsenek felkészülve az esetkezelésen túl egyéb szolgáltatások nyújtására. Adósságkezelés bevezetését két településen említették. Az egészségügyi ellátások terén is komoly hiányokat jeleztek a szakemberek és a szülők: gyerekorvos csak a két legnépesebb településen van, de a kistérségben a házi orvos is csak ritkán érhető el (mozgó szakorvosi szolgálat kellene).

A hiányzó és igényelt szolgáltatások egy másik hangsúlyos típusai a gyerekeknek és fiataloknak szóló szabadidős programok, amelyek valamilyen formáját a megkérdezettek többsége említi. Szinte sehol nincsenek szervezett délutáni foglalkozások (táncház, kézműves szakkör, ifjúsági klub, sportolási lehetőség kellene), hétfégi programok, nyári táborok.

3. *Szülők, családok bevonása.* Több intézmény, szakember – eltérő hangsúlyokkal – fontosnak tartja a szülők (elsősorban a hátrányos helyzetűek) eddigieknél hatékonyabb

megszólítását, a velük való együttműködés kialakítását, javítását. A szülők bevonása az intézmények által kezdeményezett programokba egyrészt valószínűleg megkönnyítené a szakemberek (elsősorban a pedagógusok) munkáját (iskolai agresszió, hiányzások, konfliktusok kezelése), másrészt a településekről hiányzó közösségi kezdeményezések alapját is adhatja. A megkérdezettek ugyanakkor fontosnak tartják a szülők szociális kompetenciáinak fejlesztését, funkcionális analfabétizmusuk csökkentését, amelyek a gyerekek életesélyeinek javítását is szolgálják. Ennek érdekében a helyiek különböző szolgáltatásokban gondolkodnak („esti iskola”, tanfolyamok, előadások, prevenció és családi szabadidős programok).

10. Civil szervezetek

Az elektronikusan elérhető bírósági nyilvántartás szerint a Csengeri kistérségben 90 bejegyzett társadalmi szervezet működik; a legtöbb Csengerben (47), Porcsalmán (12), Tyukodon (9) és Csengerújfaluban (7). Legalább egy szervezet minden településen működik, illetve be van jegyezve. Ezek nagyobb része – ahogyan az a kistelepüléseken lenni szokott – önkormányzati közalapítvány, sportegyesület (itt elsősorban horgász –és vadásztársaságok), iskolaalapítványok, polgárőr egyesületek. Helyi információk szerint a szervezetek közül 16 rendszeresen pályázik hazai kiírásokra, míg kettőnek EU-s pályázati tapasztalata is van. A kistérségben az egyházak karitatív tevékenysége is jellemző, jelen vannak például két szegregátumban, valamint alapítványokat is működtetnek.

Olyan egyesületeket, alapítványokat is találni 7 településen, amelyek céljai, tevékenységei a gyerekek, a gyerekes családok, a fiatalok és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyeinek javítását célozzák, vagy – rögzített tevékenységi körük szerint legalábbis – számukra nyújtanak szolgáltatásokat, programokat. Ezek nagyobb része kulturális tevékenységet folytat, szabadidős programokat szervez, iskolaalapítványi formában az intézmény tanulóinak lehetőségeit igyekszik bővíteni. Kisebb hányaduk szociális feladatokat vállalva a hátrányos helyzetű gyerekeket és felnőtteket, a cigányokat, a nagycsaládosokat célozza meg. (14. tábla)

Mindenestre a civil szervezetek tényleges működésének feltérképezése után meg kell találni azokat a civil partnereket, akiknek együttműködésére lehet számítani a közös célok mentén. A hátrányos helyzetű térségek jellemzője a civil aktivitás alacsony szintje, a forrásteremtés nehézségei, a humánkapacitás és az infrastruktúra hiánya. Mindezek ellenére szükség van a civilekkel való partnerségi, együttműködési kapcsolatok kialakítására, amely egyrészt segítheti megerősödésüket, aktivizálásukat, másrészt szereplői lehetnek a későbbi fenntarthatóságnak.

14. tábla: A Gyerekesély program tevékenységeihez kapcsolódó bejegyzett civil szervezetek a kistérség településein, 2010.

Szervezet neve	Település	Tevékenység, cél
Csengeri Roma Munkanélküliek Szervezete Közhasznú Egyesület	Csenger	Szociális tevékenység

Szervezet neve	Település	Tevékenység, cél
Csenger Gyermekeiért Alapítvány	Csenger	Szociális tevékenység (a városban élő gyermekek szociális, egészségügyi, kulturális és oktatási színvonalának emelése)
Csenger Város Jóléti Szolgálat Közalapítvány	Csenger	Szociális tevékenység
"Közösség az iskoláért-iskola a közösségért" Alapítvány	Csenger	Kulturális tevékenység
"LÉLEKTŐL-LÉLEKIG" Közösségteremtő Alapítvány	Csenger	Kulturális tevékenység
"Óvoda a gyermekekért" Alapítvány	Csenger	Kulturális tevékenység
Csengeri Gyermek és Ifjúsági Önkormányzati Kiemelkedően Közhasznú Egyesület	Csenger	Kulturális tevékenység (az érintett korosztály kulturális és társadalmi helyzetének javítása, szabadidős programok szervezése. A csengeri fiatalok szórakozási lehetőségeinek, illetve kikapcsolódásának, kulturális programjainak megszervezése)
Csenger Városi Szabadidősport Egyesület	Csenger	Sporttevékenység
IFJÚ SZÍVEKBEN ÉLEK Alapítvány	Csenger	Ady Endre Gimnázium, Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola tanulóinak és nevelőinek szociális, kulturális, tanulmányi, sport és közművelődési területeken végzett munkáinak támogatása.
ÚJ IDŐKNEK ÚJ DALAIVAL Diákközösségek, Iskolák és Települések Egyesülete	Csenger	Az intézményben működő diákszervezetek működésének támogatása. A térségünkben élő fiatalság műveltségének fejlesztése. Közös tudományos, kulturális, sportvetélkedők, versenyek szervezése, lebonyolítása, díjazása.
VID-MA Oktatási és Környezetvédelmi Alapítvány	Csenger	Hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének elősegítése, nevelés, oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés és egyéb az alapító okirat szerint.
ORFEUSZ Csenger Város Önkormányzat Ifjúsági Művészeti Kiemelkedően Közhasznú Egyesület	Csenger	Kulturális tevékenység, kulturális örökség megóvása. Magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, gyermek - és ifjúságvédelem, gyermek - és ifjúsági érdekképviselés, tárgyalgató népművészet, népi kismesterségek megismertetése és bemutatása.
KARITÁSZ A HÁRMAS HATÁRON Alapítvány	Csenger	Szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozás, nevelés-oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális örökség megóvása, a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének megteremtése.
"Szamos - Tisza - mente" Szatmárért Egyesület	Csenger	Az egyesület célja térségi fejlesztések, humán erőforrás-fejlesztés, gazdasági integráció, munkaerő-piaci (re)integráció, kutatások megvalósulásának elősegítése, ösztönzése, kidolgozása, amely a Szatmárban élő emberek számára munkahelyet teremt, ezáltal minél jobb megélhetést biztosít részükre. A természetvédelem, a falusi turizmus átgondolt fejlesztése, faluközösségek szervezése, munkára, illetve egészséges életmódra való nevelés, a hobbi tevékenységek- a sport, a viziturizmus, a természetjárás stb.- EU-s szintű előkészítése. A Szatmár fejlődését elősegítő tanácskozások, konferenciák szervezése, szakmai és civil egyesületekkel érdekegyeztető fórumok tartása. A határon átnyúló kapcsolatok erősítése, ifjúság tehetség gondozása, a kisebbség integrációjának

Szervezet neve	Település	Tevékenység, cél
		elősegítése.
"ESÉLYEGYENLŐSÉG" Iskolai Alapítvány	Csengerújfalú	A Peres Sándor Általános Iskolába járó gyermekek szociális ellátása, közművelődési, kulturális, sport tevékenység elősegítése.
Csengersimáért Egyesület	Csengersima	-
Szamosmenti Szatmáért Egyesület	Komlódtótfalu	Gyermek és ifjúsági szabadidős tevékenységek, civil szervezetek megerősítése, ifjúsági képzések, média tevékenység
SZATMÁRI IFJÚSÁGÁRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY	Pátyod	A szatmári térség ifjúságának a hithez, valláshoz való viszonyulásának a jobbítása, az erkölcsös életre való nevelés. Az egyházi turizmus fejlesztése a szatmári térségben turistaházak építésével, korszerűsítésével. Az egyház szociális és karitatív tevékenységének a támogatása, a család, mint társadalmi alapegység védelme.
Határszél Ifjúsági Egyesület	Porcsalma	Kulturális tevékenység (Ifjúsági és kulturális rendezvények, konferenciák szervezése, lebonyolítása. Helyi és regionális találkozók szervezése, kirándulások és nyári ifjúsági táborok, sportprogramok szervezése. Hazai és nemzetközi ifjúsági szervezetekkel való kapcsolattartás, önképzőkörök, szakkörök működtetése. Az ifjúság számára hírlevél szerkesztése és kiadása, az ifjúságot érintő problémák kezelése, megelőzése.)
KOLIBRI Oktatási és Kulturális Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány	Porcsalma	Alapfokú művészetoktatási intézmény fenntartásával segíteni és formálni a mai fiatalok ízlésvilágát. Sokoldalú személyiségfejlesztés a művészetoktatás tanszakainak, tantárgyainak felhasználásával. Oktatási tevékenység.
Nemzedékek Hídja Egyesület	Porcsalma	Generációk közötti együttműködés fejlesztése, szociális feladatok ellátása, idősek segítése, karitatív tevékenység.
Szamosatárfalvai Roma Nagycsaládosok Szervezete Közhasznú Egyesület	Szamosatárfalva	Szociális tevékenység (A roma kisebbség szociális gondjainak csökkentése, a nagycsaládosok, illetve gyermekeik üdültetése, táboroztatása, roma hagyományok ápolása, hagyományörző csoportok támogatása, a gyermekek részére a beiskoláztatás könnyebbé tétele, továbbképzések szervezése, illetve kapcsolatfelvétel más kisebbségi és roma szervezetekkel az ország határain belül és kívül.)
Nagycsaládosok Közhasznú Egyesülete	Tyukod	Szociális tevékenység. (Nagycsaládosok képvisellete, segítése, érdekeinek védelme; az idős emberek gondozása, segítése; a betegek gyermekek és családjainak támogatása; a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációjának az elősegítése, ennek érdekében képzések, oktatások szervezése; a környezet védelme; kapcsolatteremtés más szervezetekkel.)
Az Urai Gyermekekért Közalapítvány	Ura	A helyi általános iskolás gyermekek kirándulásainak, táborozásainak, tanulmányi és sportversenyeinek, kulturális rendezvényeinek támogatása.

Forrás: <http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=tarsszervsearch> (és regionális koordinátor)

11. Jelenlegi forrástérkép

Elektronikus adatbázis (TEIR, REMEK) összesítése szerint 2004 és 2009 között összesen 273 millió forint hazai és mintegy 1,7 milliárd forint EU-s támogatás érkezett a kistérségbe, amely még a hátrányos helyzetet figyelembe véve sem kevés pénz. A források túlnyomó többsége infrastrukturális fejlesztéseket szolgált: a hazai támogatások 40,3 százaléka a települési életminőség, 24,8 százaléka műszaki infrastruktúrára fordítódott. (15. tábla) Az uniós támogatások első időszakában (Nemzeti Fejlesztési Terv, 2004-2007) érkezett 575 millió forint 68,2 százaléka agrár és vidékfejlesztési, 24,4 százaléka regionális fejlesztési támogatás, miközben humán erőforrás fejlesztésre mindössze 4,1 százalék jutott. A 2007 és 2009 közötti (Új Magyarország Fejlesztési Terv) 1,1 milliárdnyi uniós pénz kétharmada (66,5%) regionális, 14,5 százaléka gazdaságfejlesztést szolgált. A Társadalmi Megújulás Operatív Program a támogatások 10 százalékát teszi ki. (16-17. tábla)

15. tábla: Hazai támogatások, 2004-2009.

Cél kategória	Projektek száma	Támogatás (eFt)	Költség (eFt)
Települési életminőség	6	110 078	188 732
Műszaki infrastruktúra	6	67 727	108 734
Gazdaságfejlesztés	12	35 646	79 288
Emberi erőforrások fejlesztése	1	28 800	72 148
Egyéb, nem besorolható	2	14 008	15 565
Kulturális örökség védelme	1	13 531	15 035
Turizmus fejlesztése	1	3 257	6 514
Összesen	29	273 047	486 016

Forrás: REMEK adatbázis

16. tábla: Uniós támogatások NFT1, 2004-2007

Operatív program	Projektek száma	Támogatás (eFt)	Költség (eFt)
Agrár és Vidékfejlesztés OP	23	392 033	868 097
Regionális Fejlesztés OP	1	140 083	147 456
Humán Erőforrás Fejlesztés OP	2	23 649	25 539
Gazdasági Versenyképesség OP	2	19 257	43 460
Összesen	28	575 022	1 084 552

Forrás: REMEK adatbázis

17. tábla: Uniós támogatások UMFT 2007-2009 évben

Operatív program	Projektek száma	Támogatás (eFt)	Költség (eFt)
Regionális OP-ok	3	739 730	780 037
Gazdaságfejlesztési OP	6	161 863	302 847
Társadalmi Megújulás OP	2	111 364	111 364
Környezet és Energia OP	2	70 887	108 871
Államreform OP	2	29 267	30 320
Összesen	15	1 113 111	1 333 439

A 2004 és 2009 közötti időszak két legnagyobb költségvetésű és támogatású EU-s projektje a csengeri és porcsalmi iskolafejlesztés volt. 2009-ben a csengeri Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat 393 millió, a porcsalmi Kiss Áron Általános Iskola 322 millió támogatást nyert integrált oktatás fejlesztésére, infrastrukturális fejlesztésre, illetve a tanulók esélyegyenlőségének javítására. Jelentős továbbá a csengeri intézmény 64 millió támogatása a kompetencia alapú oktatás kialakítására (2009.) Mindezek ellenére a csengeri intézmény két tagiskolája (Ura, Csengerújfalu) ezekből a fejlesztésekből valószínűleg kimaradt, minthogy részükről hangsúlyosan megfogalmazódott az infrastruktúra fejlesztésének, eszközök beszerzésének szükségessége. A kistérségi központ túlsúlyát a fejlesztési pénzek kistérségen belüli megoszlásában mindenesetre egyértelműen jelzi az, hogy a 2004-2009 közötti 20 legjelentősebb projekt közül 17 itt valósult meg (3 pedig Porcsalmán). (18. tábla)

18. tábla: A 20 legjelentősebb uniós projekt a kistérségben

Pályázó neve	Projekt célja (év)	Megvalósítás helye	Támogatás (eFt)	Költség (eFt)
Csenger Város Önkormányzata	A Csenger Város Önkormányzat Petőfi Sándor Általános Művelődési Központ és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat integrált oktatásának fejlesztése, infrastrukturális beruházás és eszközbeszerzés (2009)	Csenger	393 581	414 296
Porcsalma Nagyközség Önkormányzata	A porcsalmi Kiss Áron Általános Iskola fejlesztése a tanulók esélyegyenlőségének érvényesítése érdekében (2009)	Porcsalma	322 646	339 628
JOSEF SEIBEL Cipőipari és Kereskedelmi, Szolgáltató Kft.	Komplex eszközbeszerzési projekt megvalósítása a Josef Seibel Kft-nél kapacitásnövelés érdekében (2009)	Csenger	106 953	213 906
Csenger Város Önkormányzata	Csenger Városban szennyvíz közmű építése (2008)	Csenger	68 000	80 000
Csenger Város Önkormányzata	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés a csengeri Petőfi Sándor ÁMK-ban (2009)	Csenger	64 000	64 000
Porcsalma Nagyközség Önkormányzata	"Érted, veled, de nem helyetted" Biztos Kezdet a Társadalmi Integráció Erősítéséért Porcsalmán (2009)	Porcsalma	47 364	47 364
TERVÁN Műszaki Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A TERVÁN Kft. jövedelemtermelő képességének növelése technológiai fejlesztésen keresztül. (2009)	Csenger	24 500	35 000
Porcsalma Nagyközség Önkormányzat	A szociális szolgáltatások mikrokörzeti központjának akadálymentesítése Porcsalma Nagyközségben (2008)	Porcsalma	23 503	26 114
Csenger Város Önkormányzata	Csenger Város Polgármesteri Hivatalának Szervezetfejlesztése és Folyamatvizsgálata (2009)	Csenger	20 000	21 053
"CSER-ÉP-KER" Építő-Kereskedő és Szolgáltató Kft.	Technológiai fejlesztés megvalósítása a Cser-Ép-Ker Kft-nél (2009)	Csenger	17 322	24 745
Csenger Többcélú Kistérségi Társulás	A Csengeri Kistérség Fejlesztési és Együttműködési Kapacitásának Megerősítése (2008)	Csenger	9 267	9 267

Pályázó neve	Projekt célja (év)	Megvalósítás helye	Támogatás (eFt)	Költség (eFt)
WINTERBERG UNGARN Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Környezetszempon্তু fejlesztés a Winterberg Ungarn Kft-nél (2009)	Csenger	8 336	16 672
ELYON Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Új eszközök beszerzésén keresztül megvalósuló technológiai fejlesztés az ELYON Kft-nél (2008)	Csenger	3 009	10 033
"CAMINUS" Energiaracionalizálási Szolgáltató és Fővállalkozó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Csenger Város Önkormányzatának fenntartásában lévő 11 db intézmény világítás korszerűsítése a "Caminus" Zrt. beruházásaként a "Szemünk Fénye Program" keretében (2008)	Csenger	2 887	28 871
Pótor Judit egyéni vállalkozó	A Parker papírbolt technológiai fejlesztése (2009)	Csenger	1 743	2 490
Összesen			1 113 111	1 333 439

Mellékletek

1. táblázat: A kistérségben működő általános iskolák és működési területük

Általános iskola megnevezése	Működési köre	6-13 évesek száma a településeken (fő)
Kiss Áron Általános Iskola, Porcsalma	Porcsalma	327
Kölcsey Ferenc Körzeti Általános Iskola, Csengersima	Csengersima, (Gacsály)	78
Dr. Antall József Oktatási-, Kulturális- és Szabadidőközpont, Pátyod	Pátyod, Szamosangyalos	101
Általános Iskola és Óvoda, Tyukod	Tyukod	203
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézménye, Ura	Ura (Csenger, Szamostatárfalva, Szamosbecs, Komlódtótfalu,	68

	Csengerújfalú)	
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Iskolája, (001-es feladatellátási hely), Csenger	Csenger, Szamostatárfalva, Szamosbecs, Komlódtótfalu, (Csengerújfalú, Ura)	535
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Iskolája (002-es feladatellátási hely), Csenger	Csenger, Szamostatárfalva, Szamosbecs, Komlódtótfalu, (Csengerújfalú, Ura)	535
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár, Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézménye, Csengerújfalú	Csengerújfalú, (Ura, Csenger, Szamostatárfalva, Szamosbecs, Komlódtótfalu)	83

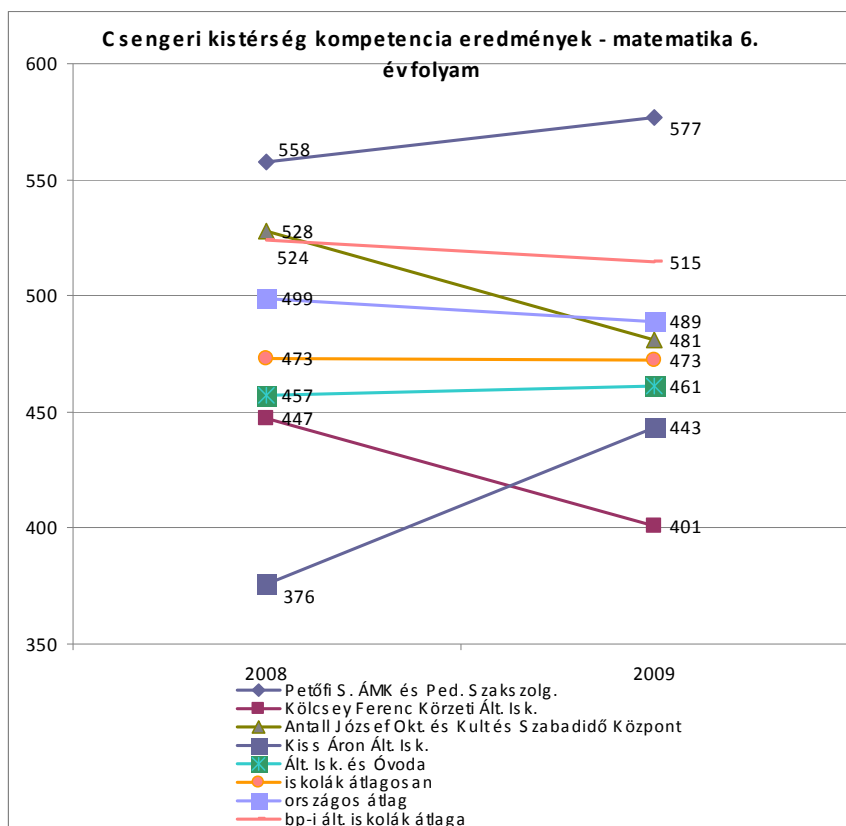
Forrás: KIR

2. táblázat: A kistérségben található óvodák és működési területük

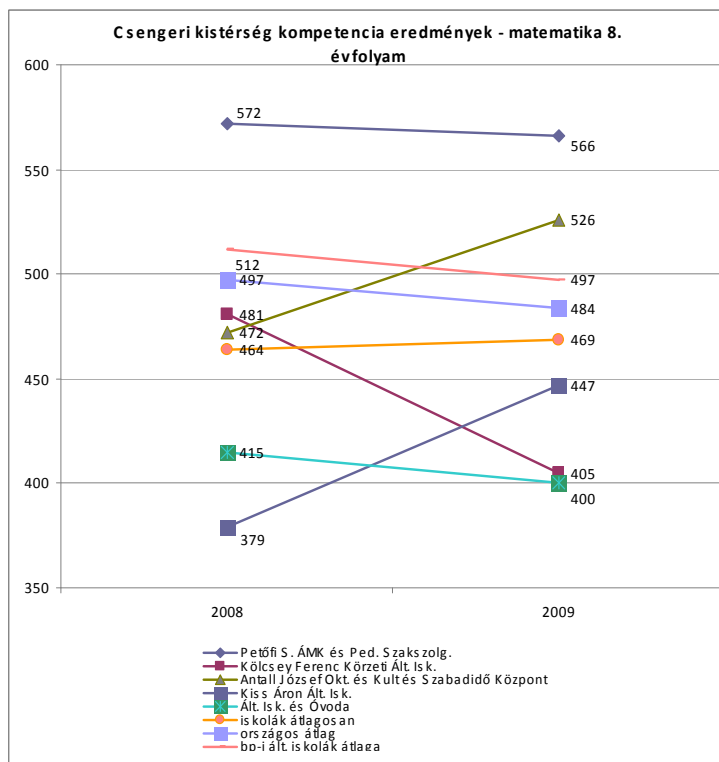
Óvoda megnevezése	Működési köre	3-5 évesek száma a településeken (fő)
Petőfi Sándor ÁMK és Könyvtár Pedagógiai Szakszolgálat Óvodája, Csenger	Csenger, Szamostatárfalva, Komlódtótfalu	188
Gacsály-Csengersima-Kisnamény Társult Napközi Otthonos Óvoda Csengersimai Tagintézmény	Csengersima, (Gacsály, Kisnamény)	19
Tyukodi Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája, Csengerújfalú	Csengerújfalú, (Tyukod, Ura)	28
Napközi Otthonos Óvoda, Porcsalma	Porcsalma	118
Pátyodi Napközi Otthonos Óvoda Tagóvodája, Szamosangyalos	Szamosangyalos	21
Általános Iskola és Óvoda, Tyukod	Tyukod (Csengerújfalú, Ura)	58
Tyukodi Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája, Ura	Ura (Tyukod, Csengerújfalú)	12
Óvoda, Szamosbecs	Szamosbecs, (Szamostatárfalva, Komlódtótfalu, Csenger)	10
Napköziotthonos Óvoda, Pátyod	Pátyod	26

Forrás: KIR

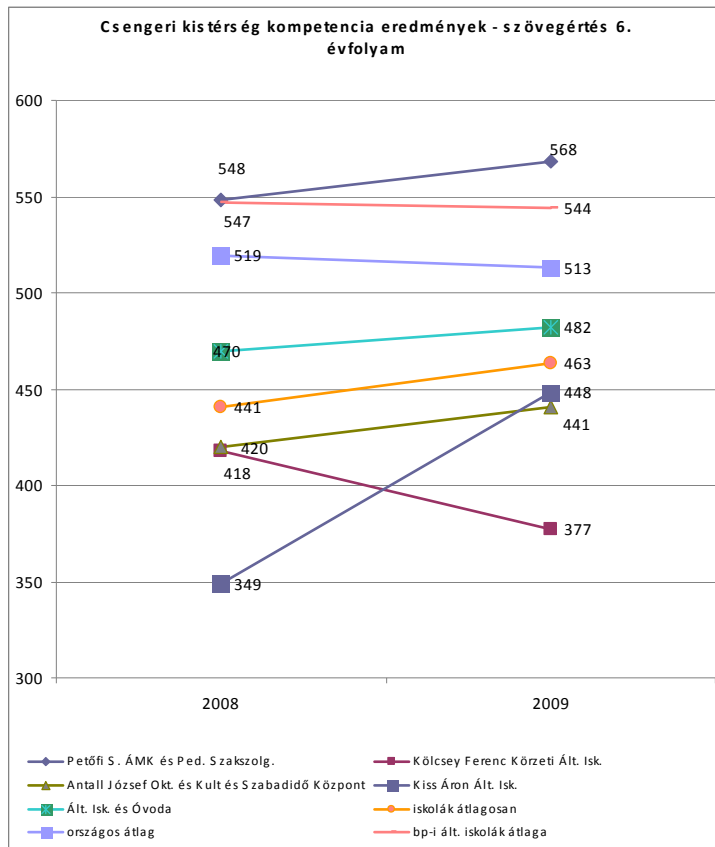
1. ábra: Csengeri kistérség kompetencia eredmények – 6. évfolyam, matematika

2. ábra: Csengeri kistérség kompetencia eredmények – 8. évfolyam matematika

3. ábra: Csengeri kistérség kompetencia eredmények – 6. évfolyam szövegértés

4. ábra: Csengeri kistérség kompetencia eredmények – 8. évfolyam szövegértés

